

pen

... vodo
zavrén!

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
26. novembra,
1998,
44. številka

Foto: NATÁLIA JULIANOV

Ne skrbite, na silvestrovo izide odebeljeni Pen.

GLASBA

LAJČI FOREVER

Večni harmonikar LUDVIK ŠUKLAR - LAJČI ima te dni spet ogromno dela. Čeprav je uradno že upokojen, mu številne obletnice porok, Martini, rojstni dnevi, sindikalne »brndže« in podobne družabne prireditve ne dajo spati. Sicer pa se večni mladenič in muzikant z dušo in telesom ne pritožuje - noč ima namreč svojo moč, spiš pa lahko tudi podnevi ...

foto: EKEC

*Dokeč špilan,
SAN!*

GANČANI

Zima se je že najavila, skrbni gospodarji pa morajo pravočasno poskrbeti za toploto iz domačih peči. Družina BOBOVEC iz GANČAN se je odločila za akcijo, ki je vedno redkejša, za Pen pa zelo aktualna - sekali so namreč akacijeve store. S fotografije je razvidno, da ne gre za kakršnekoli »pene«, pač pa za tiste, ki so dočakali več kot stoletje. Svojčas so tovrstne store uporabljali za peko domačega kruha, dandanes pa pridejo prav, da prihraniš denar, ki bi ga sicer namenil za nakup drugačne kurjave. Bobovčevi so »uničili« šest »penov«, pri čemer so zanimive izjave prič, češ da je za razsekavanje tako velikih potrebna prava oprema in še bolj pravi ljudje - to pa gospodar TONČEK, sin TADEJ in prijatelj ŠTEFAN HORVAT vsekakor so! Mi (Pen) pa se bojimo, da nekoč tako surovo ne razsekajo še nas ... J. Žerdin

»PÉNE KÁLAJO«

*Pén, zdaj te
razsičen!*

GOSTILNIČARKA IN POLICIST

NA SKUPNI POTI

SENZACIJA NA GORIČKEM!

Nihče ni verjel, da bi takole dobili skupaj dol-njeslaveško gostilničarko

MARIJO FORJANIČ in nekdanjega rogašovskega policista ŽIVKA PAVLOVIČA. Ampak Pentute ne bi bile tute, če sodelavci ne bi bdeli po najbolj skritih kotičkih, kamor zahajajo naši ljudje. Tako ju je uspel JOG za kratek čas »združiti« na nekem popotovanju. Ni šlo za nič pohujšljivega - kakšne bodo govorice (v domačem okolju), pa ni več v domeni Pentut!

JOG

*Živko in Marija,
to je pohodniški par!*

(TELESNA) LEPOTA JE MINLJIVA

GEZA JE LEVO (DESNOST PA NE!)

Eden najuspešnejših severovzhodnoslovenskih show-masterjev sliši na ime GEZA. Njemu lastno je zezanje, svet pa ga pozna tudi po novembrskih megakoncertih v dvorani tretje soboške osemletke. Pentutarski viri trdijo, da se je Geza na tokratni koncert pripravljaval v tišini ptujskih vinorodnih gričev. Na jutranjih sprehodih po dišeči jesenski naravi je želel najti

ustvarjalni mir za čimboljšo izvedbo spektakla. Pa je na enem od sprehodov srečal - koga bi drugega - najlepšo Ptujčanko (kaj, Ptujčanko, Slovenko!) MIŠO NOVAK. Ta je medtem že na Sejšelih (Geza tudi ni več na ptujskih holmih), kjer kandidira za miss sveta - za spomin pa je ostala fotografija, ki priča o bežnem srečanju (ali pa se je zgodilo tudi kaj več?).

*Kelko je že številka
tvojega modrčka?*

*Oh, Geza, tote skrivnosti
pa ti nena poven!*

MARTINOVANJE '98

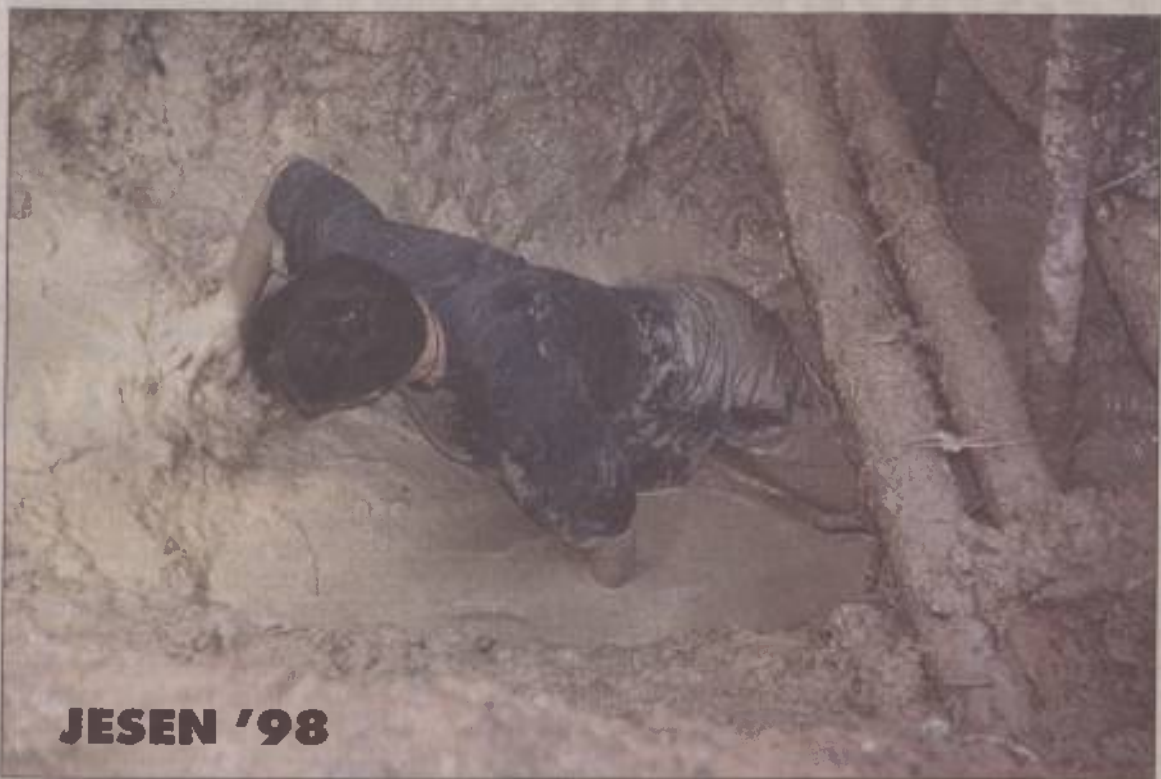

*Brodin, brodin, pa si
nemren zmisliti ...*

PENTUTE NA PREŽI

foto: ACI

BLATO POVSOD OKROG NAS

JESEN '98

Beseda »blato« je mnogopomenka - med drugim je lahko blato iztrebek (človeški ali živalski), lahko pa je tudi to, kar vidite na fotografiji. Gre za nadčloveške napore ANDREJA J. iz bližine OČESLAVCEV. Andrej se je namreč s prijatelji nekega sobotnega popoldneva brezskrbno podil za žogo na domačem travniku. Ko so žogo brcnili daleč z igrišča, je moral prav on za njo - tisti hip je bil namreč vratar. Žal ni bil dovolj pozoren in je približno 13,65 metra od levega roba igrišča (če gledamo s severa na jug!) skočil za žogo in končal - kje drugje kot v blatu. Fotografija je veren prikaz Andrejevih nadčloveških naporov, da po žogi reši še sebe.

SLOVENSKA VOJSKA,

OD KOD LEPOTE TVOJE?!

Pentute občasno zvejo resnično ekskluzivne stvari - tokrat se nam je s pomočjo LIPENA uspelo vtihotapiti v sanitetne vrste Slovenske vojske. Ugotovili smo (in s fotoapratom dokazali), da je med njimi tudi nekaj lepih, dolgih nog, katerih lastniki so lastnice. Ženske torej!

Kljub nekaterim nesrečam se torej slovenskim vojakom ob morebitnih ranah ni česa bati - nujna (leponoga) medicinska pomoč je v stalni pripravljenosti in ni vrag, da že pogled na kaj takega ne ozdravi mladega vojaškega telesa!

Lipen

JUBILEJI FRBO BO DOČAKAL STOTKO!

*2dcl vina x 365 dni
= 1. pogoj za 100 let*

Šušljalo se je, zdaj pa imamo neizpodbiten dokaz, da je res - naš sodelavec FRANC BOBOVEC (FRBO) namreč prijateljuje s Slovincem, o katerem je bilo v minulem mesecu gotovo največ govorjenja, z LEONOM ŠTUKLJEM. Slednji, najpomembnejši med slovenskimi udeleženci olimpijskih iger, je FRBU povedal to, česar noče praktično nikomur - šepetaje mu je namreč izdal deset zapovedi za ohranitev zdravja in s tem bistveno izboljšanje možnosti za dolgo življenje. Za Pentute je gospod Štukelj izjavil, da Feri izpolnjuje skoraj vse pogoje - razen tistega, da se ne sme ukvarjati s stresnim poklicem. In ker se FRBO preživlja pretežno z novinarstvom (povprečna starostna doba našega ceha je okrog 49 let!!!!) bi bilo dobro premisliti, ali ne bi v celoti poslušal modrega Leona ...

SREDNJE DOBRO - GOLE RITI!

Enim žogobrcu ni nikoli dovolj, drugi pa se ga ne morejo nagledati. Posplošeno bi prvim lahko rekli MOSKI, drugim pa ŽENSKE. Od slej bodo nedelje spet družinske, žene bodo likale v družbi svojih nogometno navdahnjenih mož in tako bo vse do pomladi - slovenska nogometna igrišča so namreč opustela, športni navdušenci pa

ZSŽN OCENILO SEZONO

bodo ob nedeljah kvečjemu strmeli v male ekrane, ko bodo smučarska tekmovanja.

Kaj si mislijo o »polčasu«, kot lahko rečemo minuli nogometni jeseni, so na eni zadnjih prvenstvenih tekem zgovorno pokazali člani (ob mikroskopskem pregledu zadnjic smo ugotovili, da med njimi ni nobene članice) Združenja slovenskih žogobrcarskih navijačev (ZSŽN). Na seji predsedstva ZSŽN,

ki je bila v začetku novembra, so namreč soglasno sklenili, da se od nogometne sezone poslovijo z zadnjičnim pozdravom, ki je opozorilo nogometnim klubom (funkcionarjem in nogometašem), da so navijači s prikazanim na igriščih srednje zadovoljni - če bi bili bolj, bi namesto zadnjičnega pozdrava uprizorili trikrat HURA!, če pa bi bili popolnoma nezadovoljni, bi sledil še bolj realističen pozdrav s sprednje, falusne strani ... Počakajmo na končno oceno poleti!

UPRAVNA ENOTA MURSKA SOBOTA SLAVI

ABRAHAMI

50 ni nobena!

Vsak ne more slaviti 100-letnice, veliko več je navadnih smrtnikov, ki se veselimo že Abrahama (če ga ućakamo). Nedavno so se vabljeni zbrali na MALI »fešti«, ki jo je pripravil najboljši šef soboške upravne enote (za zdaj tudi prvi in edini) GEZA FARKAŠ. Pentutarski viri poročajo, da je bila veselica, kot se spodobi, ONE so bile vesele in razigrane, ONI pa (podprti s pristno kapljico) gostobesedni. Debatirali so o vsem, bojda je šlo celo za milijarde. Niso se mogli poenotiti, kje in kako jih porabiti - jutro PO TEM pa se jih je večina začela spraševati, kje milijarde dobiti ...

Dobro obveščeni vedo praviti, da prava, VELIKA »fešta« šele pride ...

KOMpenTAR

Lokalne volitve smo srečno predihali. Ker ta čas, ko se spravljam k pisanju, seveda še ne vem, kateri srečniki že od nedelje naprej vedo, da so županski fotelji in svetniški stolčki rezervirani prav zanje, sem se namenil pisati o tem, kako jih videvam, volitve, kandidate, in njihova prizadevanja, dokazati, da so prav oni najboljši.

Pravilo številka ena: Županski kruh je morda naporen, vendar sladek, kajti vseh 18 aktualnih županov se je ponovno podalo v boj za še en mandat. In mnogi med njimi z velikimi možnostmi za zmago.

Pravilo številka dve: Čeprav stranke in kandidati zatrjujejo, da v predvolilnem času ni vse podrejeno volitvam, počno ravno nasprotno. Prehitro odpirajo pomembne pridobitve (kako mi to diši po nekdanjih socialističnih časih, ki jih ti isti pogosto po nemarnem teptajo), polagajo temeljne kamne za objekte, ki morda kdaj bodo ali pa tudi ne, podpisujejo pogodbe o financiranju raznih humanitarnih objektov ... Tu so kajpada v neizmerni prednosti sedanji župani, ker novi kandidati lahko kvečjemu odpirajo vrata na svojih domovih.

SPET BOMO IMELI
NAJBOLJŠE ŽUPANE

Pravilo številka tri: V dneh pred volitvami nas vsevpred obiskujejo ministri. Ker jih imata praktično le dve stranki (oni Desusov skorajda ni omembe vreden), kajpada »drukajo« predvsem za svoje »konje«, ki jih pošiljajo v bitko. To pravilo lahko navežemo na pravilo številka ena: ministri prihajajo na otvoritve, polaganje temeljnih kamnov, pogovore o sila pomembnih temah in seveda ne pozabijo spomniti na kandidate svoje stranke, se pravi LDS oziroma SLS. Stvar je zdaj popreproščeno taka: če bo zmagal SLS-ov kandidat, bomo imeli v občini »pošilhtane« ceste, če LDS-ov, pa okolje. Zmaga SLS bo urejeno zdravstvo, LDS – šolstvo. LDS – gospodarstvo, SLS – obrt in turizem. Kakor so pač razdeljeni ministrski resorji.

Pravilo številka štiri: Navzven vsi kandidati govorijo, kako so za strpno razpravo in dialog, kako spoštujejo svoje nasprotnike ali protikandidate. Konkretno pa to pomeni, da pri Gradu kandidatu očitajo, da je rojen v občini »iz čigar okovov smo se šele iztrgali«. V isti anonimki stotniku slovenske vojske očitajo, da je z družino pobegnil, ko nas je napadla jugovojška. Sosedje pa so krmili živino! Ta je najbolj bosa predvolilna »caka«: kandidat je takrat živel v »silosu«, kot nekateri pravijo betonskemu blokovskemu kompleksu v Lendavski ulici v Murski Soboti. Ne ve, ali so mu sosedje krmili in napajali eno kravo ali vse štiri!

V Beltincih so imeli v času kampanje občinski svet, protestno zborovanje, da o tistem, kar so kandidati o protikandidatih govorili zaupno za točilno mizo ali na štiri oči, niti ne govorimo. Plakati lendavskega kandidata Ketlerja so takoj dobili napis Beltinci. Plakati so sploh tema zase: kot da ne živimo v predzadnjem letu tega tisočletja, saj so eni taki, kot bi fotografije risali slabi risarji. Najlepši so bili zame tisti, na katerih je pisalo »Obkrožite številko 40« in so zaznamovali jubilej Murskega vala. Priznati je treba, da bi bili Smilja, Simona, Bojan in Geza ter Zamurjenci, če bi jih volili za župane, vsaj lepši od tistih, ki so se nam ponujali zadnji mesec. Ampak radiji urejamo svet z etrom, po županskih in svetniških stolčkih nas ne skomina!

Župani, ki smo si jih izvolili v nedeljo, in oni, ki jih bomo dobili v drugem krogu, so gotovo najboljši na svetu. Preprosto zato, ker smo si jih izvolili sami. In imeli jih bomo takšne, kot si jih zaslužimo.

MARJAN DORA

Uvažamo cenejše in
»kakovostnejše« prašiče,
ne pa cenejših in
kakovostnejših politikov

Redka ženska, ki tudi uradno vodi eno največjih prašičjih farm v Prekmurju, na kateri redijo 40 plemenskih svinj (čok) in letno vzredijo vsaj 800 odojkov, Bernarda Serec iz Satahovec »toži«, da je delo v soboški Muri morala opustiti zaradi zdaj že desetletnega sina Andreja, ki je hemofilik, in ga, ko ni v bolnici, morajo voziti v šolo v Krog s svojim osebnim avtomobilom. Andrej je sicer tačas zaradi nerodnega padca na oddelku Ortopedske bolnice Kliničnega centra v Ljubljani. Kot rečeno, je Bernardka morala tovarniško službo zapustiti zaradi sinove bolezni – hemofilije, tačas pa si zaradi katastrofalno slabih razmer v prašičereji ne zmore plačevati niti prispevkov za invalidsko-pokojninski sklad in zato ni niti zdravstveno zavarovana. Možu Stanku, ki sicer ima odprt žiroračun, pa vse obveznosti takoj odtegne banka. Obveznosti od pred leti najetega kredita v znesku 4 milijonov tolarjev za gradnjo novih hlevov, h katerim je država kot pesek v oči primaknila še 60.000 tolarjev nepovratnih sredstev, so tačas z obrestmi, ki jih družina Serečevih iz Satahovec mora odplačevati, zanjo »samomorilske«. Gospa Bernardka pravi, da so kredit najeli v času, ko je prašičereji dobro kazalo, in da bi jim ga tisti, ki so jim ga odobrili (»bančni strokovnjaki«), morali odsvetovati ali zdaj odpisati, ker se je položaj na tržišču zaradi podpisanih pogodb s CEFTO za domače rejce in še posebej zaradi velikih subvencij rejcem prašičev v EU povsem »porušil«.

Opisani žalostni primer Bernardke Serec iz Satahovec, ki mora za preživetje pa tudi za čisto dvorišče in psihološki mir rediti še ovce, koze, gosi in celo afriške kokoši in labodje gosake, kaže, da kljub celodnevnu delu od jutra do večera ne vidi izhoda iz svojega položaja. Ve le, da so nekaterim na propadli soboški KZ Panonka ali njenih enotah odobrili za gradnjo hlevov in celo za predelovalne obrate nepovratna sredstva. Neki iznajdljivejši iz Bakovec, ki je poleg mesnopredelovalnega obrata v centru Murske Sobotne v Kocljevi ulici, poleg propadle Kmetijske zadruge Panonka, v isti marmornati zgradbi z ugodnimi kmetijskimi krediti odprl mesnico in ob njej bife, je tačas mesnico že preuredil v gostinski lokal. Podobno so sredstva nenamensko porabili nekateri, ki so s krediti največje kmetijske zadruge v nekdanji Jugoslaviji in zdaj v Sloveniji za gradnjo turističnih kmetij zgradili dvorane z dvesto in več sedeži za gostije, da o sobah s hotelskim komfortom nad dvorano in ob njej ne govorimo. Vse je bilo zgrajeno za »drobiž« vreden kredit Hranilno-kreditne službe. Za slednjega je jamčila KZ Panonka, ki je kot največja jugoslovanska zadruga po osamosvojitvi Slovenije »hrabro« propadla. Kljub prodaji svoje marmornate palače ter vseh drugih zgradb in premoženja v Prekmurju je morala v stečaj. Kmetom, ki jim je odobrila velike kredite, pa zdaj živina »crkuje« v hlevih, ker je nihče ne odkupi, saj je uvoz zanimivejši.

Nazadnje sem se imel priložnost pogovarjati s slovenskimi prašičerejci na srečanju prašičerejcev na Živinorejsko-veterinarskem zavodu za Pomurje. Vsi so bili enotnega mnenja, da je slovenska država

uvoz prašičev s prelevmani slabo zaščitila. Trenutno znaša prelevman za žive prašiče 60 SIT za kilogram, dejansko pa bi moral znašati 70,30 SIT/kg. Cena konfekcioniranega stegna za pršut je najmanj dvakrat višja od klavnih polovic, zato bi morala biti zaščitna carina pri kilogramu dvakrat višja od klavnih polovic oziroma najmanj 160 SIT, v resnici pa znaša le 102 SIT za kilogram. Prav zato ni

naključje, da je omejen le uvoz prašičev, ne pa tudi prašičjega mesa.

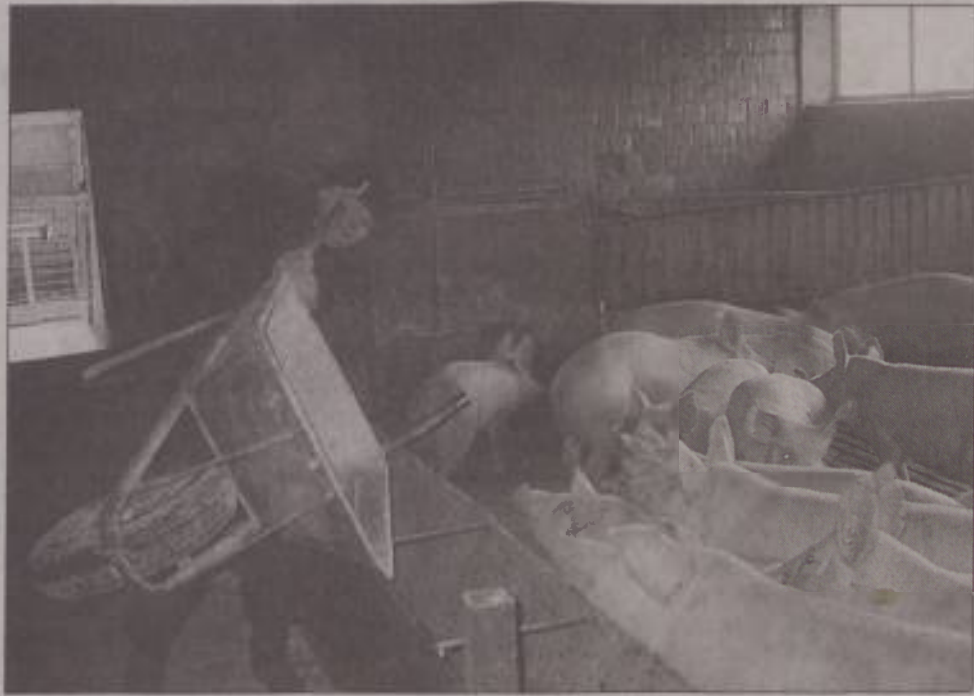
V slovenskem kmetijstvu je prašičereja edina živinorejska panoga, ki je za domačo porabo deficitarna (pokrije namreč le 67,73 odstotka potreb), in to pri najnižji porabi prašičjega mesa na prebivalca v primerjavi z državami v EU in v srednji Evropi. Poraba na prebivalca je največja na Danskem, 63 kg, v Nemčiji, 56, Avstriji, 56, Španiji, 54, Nizozemski, 44, Češki, 44, Madžarski, 43. Slovenija je s kilogrami porabljenega svinjskega mesa na prebivalca na zadnjem mestu.

Kljub najnižji porabi in dejstvu, da v Sloveniji pojemo najmanj svinjine, pa tačas rejci prašičev ne vedo, kam s pretežniki, za klanje že zdavnaj godnimi prašiči. Pitanje povzroča rejcem dodatne stroške, pretežke prašiče, ki so zaradi večje teže tudi bolj mastni, pa klavnice slabše plačujejo. Vse o rejskih težavah pove podatek, da čaka tačas na odkup oziroma na zakol v Sloveniji že 55.000 pretežkih prašičev, njihovi lastniki pa na denar za plačilo davkov, socialno-zdravstvenega zavarovanja, elektrike, nafte, stroškov šolanja otrok in drugega.

Prav zato so se na srečanju rejcev pogovarjali, da bodo namesto denarja za davke na davčno upravo pripeljali prašiče, prav tako k službam invalidsko-socialnega varstva, pa tudi če niso toliko dolžni, kot je vreden debel prašič, nekaj jih nameravajo spustiti v parlament, druge pa po ljubljanskih ulicah, da jih polovijo revni in brezposelni delavci. Rejci pravijo, da je bolje dati prašiče revežem zastoni, kot da se z »zastoni« prašiči bogatijo prekupčevalci.

Za vse težave je kriv pretiran uvoz cenejših prašičev in svinjskih polovic. Da je tako, pove za več let objektivni vzorec iz leta 1996, ki ga strokovne službe uporabljajo kot primerne za večletno stanje v proizvodnji in pri uvozu prašičjega mesa. Od

Bernarda Serec, ki se z možem Stankom s prašičerejo intenzivno ukvarja že 14 let. Bernardka je povedala, da prodaja tudi pod vsako še normalno ceno, ko ji zmanjka denarja za življenjske stroške. Enkrat prodaja odojke, drugič klavne prašiče (bekone). Žal se ji je že večkrat primerilo, da so bili odojki prepoceni, zato jih je pitala do klavne teže bekonov, ko jih je spitala za zakol, pa je padla cena bekonom. Vsaj za martinovo je bilo nekoliko bolje, saj gosi še imajo svojo ceno, čeprav stane kilogram iz Madžarske uvožene gosi le 500 tolarjev.

Odvečne prašiče bodo rejci odpeljali pred davčne uprave, socialne službe in elektrogospodarstvo za poravnavo dolgov. Nekaj jih bodo spustili v parlament in za brezposelne na ljubljanske in mariborske ulice. Nikakor pa jih pod ceno ne bodo prodali prekupčevalcem.

Naši politiki so omejili uvoz direktne konkurence »živih prašičev«, ne pa tudi prašičjega mesa

domače proizvodnje 705.059 prašičev je bilo v klavnicah zaklanih le 485.964 prašičev (37.411 ton klavnih polovic), 212.096 prašičev pa je bilo zaklanih sezonsko, le 485.964 prašičev za lastne potrebe kmečkih in polkmečkih družin v skupni teži 24.259 ton klavnih polovic. Ta domači zakol predstavlja 39,32 odstotka vsega v Sloveniji prirejenega prašičjega mesa, kar je evropski fenomen, ki je tipičen za nerazvite dežele. Zato vzredimo v Sloveniji vsega skupaj samo 485.964 tržnih prašičev - 37.411 ton klavnih polovic, kar je le 62,7 odstotka tržne porabe, ki znaša z neto uvozom različnega prašičjega mesa adekvatno 59.858 ton klavnih polovic. Vse klavnice v Sloveniji dnevno zakoljejo povprečno 1.896 prašičev, to je 5-krat manj kot ena sama klavnica na Nizozemskem, kjer zakoljejo letno v osmih klavnicah 20 milijonov prašičev.

Tržna poraba prašičjega mesa (brez domačega zakola) je v Sloveniji izredno neizenačena v prvi in drugi polovici leta. Nenormalno se zniža ravno zdaj v času zimskih mesecev pa do junija zaradi izpada turizma in prej omenjene samooskrbe izjemno velikega števila podeželskega in obmestnega prebivalstva ter se hitro povečuje od junija do decembra, ko je turistična sezona in se istočasno porabi zimska zaloga domačega zakola.*

Pri prireji prašičev smo po uradnih podatkih deficitarni, nismo pa deficitarni pri »vzreji« politikov, čeprav so evropski cenejši, tako kot pri njih vzrejeni prašiči. Kot vlada zatrjuje, da so njihovi prašiči kakovostnejši od naših, naši kmetijci trdijo, da so kakovostnejši in cenejši tudi politiki EU. Slednji se ne vozijo z najnovejšimi in najdražjimi limuzinami pa tudi njihov narod ne čuti potrebe po shizofreničnih menjavah ministrov vsaka dva ali tri mesece in narodu priljubljeni politiki ne potrebujejo drage varnostne službe, katere učinkovitost je po ocenah tujih služb vprašljiva (npr. izraelske).

Seveda za vse presežke ni kriv le uvoz. Kmetje redijo prašiče v izmenah in praznijo ves hlev naenkrat. V nasprotju s takšno sezonsko izenačeno tržno situacijo pa imamo na farmah in sodobno urejenih kmetijah celo izenačeno kontinuirano rejo prašičev, ki zahteva tedensko prodajo za sproščanje turnusnih hlevskih zmogljivosti na celotnem tekočem traku proizvodnje od pripusta plemenskih svinj do rojenih pujskov in prodaje zrelih pitancev.

To neusklajenost med ponudbo sodobne kontinuirane reje prašičev in »sezonskim« povpraševanjem rešujemo s trenutno deficitarnostjo reje prašičev, ki pokrije celoletne potrebe po svežem mesu za prebivalstvo in gostinstvo ter v prvi polovici leta tudi za del predelave. V drugi polovici leta v turistični sezoni pa je zaradi povečane porabe svežega mesa potreben celoten uvoz mesa za predelavo. S tedenske proizvodnje 9.000 do 10.000 prašičev rešuje slovenska prašičereja celoletno potrebo po svežem mesu, zato je uvoz živih prašičev nepotreben in gospodarsko neupravičen, saj uvažamo samo za umetno povečanje ponudbe in s tem zbijanje cen rejcem, porabniki pa svinjskega mesa ne kupujejo nič ceneje. Sicer pa povzroča nekontroliran uvoz mesa izpad prodaje domačih prašičev. Prav pri tem pa vlada splošen nered, ki ga spodbuja tudi država z nedosledno uvozno regulativo, ki ogroža slovensko prašičerejo, ki je prav zaradi »optimalne« deficitarnosti obvladljiva in ima možnost obstoja tudi v združenih Evropi. Kmetje zahtevajo, da bi uvažali le za predelavo, in to le za velike predelovalne obrate, ki bi dobili odobrene kvote, ob tem pa ne smejo zmanjševati odkupa prašičev domače reje. Uvozne kvote naj bi bile vezane na število odkupljenih doma vzrejenih prašičev.

Boris Hegeduš

Vihrava, vesela, sposobna Marika med upokojenci

V oktobru in novembru je bila v počitniški hišici Győrekovih v Sebeborcih večkrat zbrana dobra družba. Tako je sicer vsako jesen, ampak letos je bil za to še en razlog več. Marika je izpolnila pogoje za upokojitev in že pred časom je sklenila, da bo takoj, ko se to zgodi, odšla med »pensioniste«. Zdaj se je bilo treba posloviti od sodelavcev, in ker je prostora v počitniški hišici premalo, da bi lahko naenkrat povabila vse, s katerimi je vsa leta dobro sodelovala, se je odločila za več »fešt«. Na vseh so se dobro zabavali. Marika pač zna narediti razpoloženje, pa naj je gostja ali gostiteljica. Povabila na zabavo nikoli ni odklonila, na nobeni ni zmanjkala, največkrat je zadnja prišla in tudi zadnja odšla. Na tej njeni čisto posebni zabavi so ji sodelavci in prijatelji dobro poplačali z dobrim. Vsi povabljeni so prišli in večina je zmogla do jutranjih ur

»TO JE ENA MOJIH NAJBOLJŠIH ODLOČITEV«

Po desetih letih učiteljavanja je bil odhod v gospodarstvo velik izziv. Marika Győrek se je pred 24 leti odločila in šolski razred zamenjala za tajniško pisarno. Najprej je bila to pisarna komercialnega direktorja, potem direktorja tovarne moških oblačil, oboje pa je povezano z imenom Ernesta Ebenšpangerja, ki ji je bil šef od leta 1975. Dobro sva sodelovala, izjemen človek je. Delovno mesto pa je nehvaležno. Si kot gospodinja, ki mora gor držati vse hišne ogle, pa tudi plača je čisto gospodinjka. Obvladati moraš jezike, računalnik, tipkanje, imeti organizacijske sposobnosti, biti komunikativen, govorno in pisno se moraš znati primerno

izražati, zelo pomemben je odnos do ljudi, v vsakem trenutku moraš znati rešiti vsak problem, obuja spomine na pravkar končano obdobje še čisto zelena upokojenka. »Marika je bila univerzalna. Na tekočem je bila z vsem v tovarni. Komunicirala je v petih jezikih, bila je razgledana, znala je sproti reševati probleme, maksimalno je obvladala posel s strankami, vse, kar je stvar kabineta direktorja, je bila sposobna samostojno opraviti. In če je bilo nujno, tudi to je vedno znala oceniti, me je v hipu našla, iskreno priznava Ernest Ebenšpanger

Zame se je končala robotizacija. Zdaj bo čas samo za tisto, kar se mi zdi pomembno. To je ena mojih najboljših odločitev. Stari oldtajmer, moj ford 1300, s katerim sva dvajset let nerazdružljiva prijatelja, in me nikoli ni pustil na cedilu, bo z mano na mojih poteh v naravo. Poležavala bom, ko se mi bo to zahotelo. Brala, ko bo tako hotela duša, kartala, igrala šah, reševala križanke ali plavala, se zabavala z vnukinjama Sašo in Nušo ... in še tisoč stvari bi rada naredila. Pravzaprav sem si v življenju veliko upala, pa mi za nič ni žal, ničesar ne obžalujem. Morda sem celo kaj zanemarila, izpustila in zakaj ne bi zdaj zamujeno nadomestila?!

Povabljeni gostje, v ospredju so od leve direktorica Leone Darja Ficko, generalni direktor Mure Božo Kuharič, kreatorka Andreja Bele in komercialistka Agata Ratkai in drugi, so sedli za mizo z dobrotami (gobova juha, kuhana kura z hrenom, ribe, bograč, potice), potem pa so se sprehodili po goricah. Marika o letošnjem dobrem pridelku navdušeno pripoveduje direktorici kadrovske službe Ivanki Klopčič in direktorju Ženskih oblačil Gezi Gibičarju.

Da je bilo vse v redu, je bil vmes potreben tudi resen posvet z navodili za moža Jožeta. Pridno pa so pomagali tudi hčerka Suzana, zet Miran, sestra Ivanka ... Možu pa je zdaj že vse jasno. Njegov prvi komentar Marika takole povzema: Prej sem vsaj za osem ur vedel, kje si, zdaj pa sploh ne vem, kje si. V bistvu pa je že navajen, da sem kot Pavliha, pridem, kadar pač pridem.

Marika Győrek in Ernest Ebenšpanger. »Naj bo jesen življenja bogata, kot je bogat današnji dan,« ji je zaželel direktor, kaj mu je ona odgovorila, ko sta nazdravila, ni nihče slišal. Morda je bilo povabilo v upokojenske vrste, kjer človek najde veliko novega življenjskega smisla in priložnosti za bogato jesen.

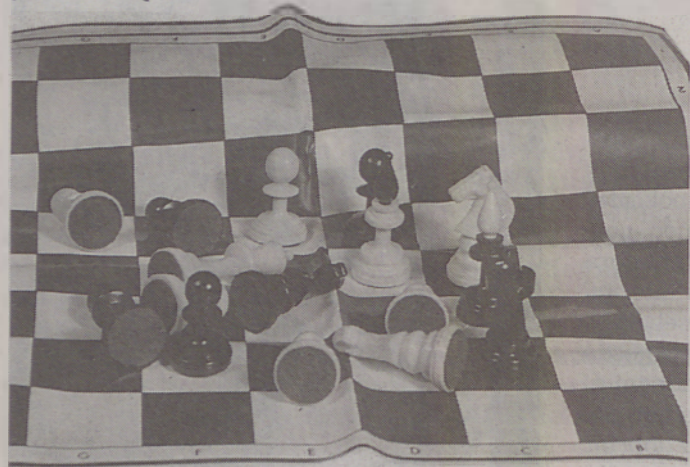
Če je treba, Marika ni samo upokojena tajnica, ampak se zna postaviti tudi namesto pisalne mize, da bi se

sodelavci lahko podpisali na spominsko voščilnico. Hrbet je nastavila tehnologinji Marti Kutoša, na vrsto čaka tajnica generalnega Breda Hajnal, za njo pa še kreatorka Andreja Bele. To bo trajen spomin.

Od osmih upokojencev Tovarne moških oblačil so se uradno poslovili sredi novembra. Med njimi je bila tudi Marika, ki smo jo še pred slovesnostjo za trenutek ujeli v družbi direktorja in njegove nove tajnice Vide Gabor. Marikino pozitivno energijo sva začutila tudi Jure in Irma. S trojico sva z veseljem popila kavo, prepričana, da bo nekdanja tajnica pri novi vedno dobrodošla, pa naj bo šlo za strokovni nasvet ali zgolj za minuto vlijudnostnega klepetanja.

Ko se je šolskemu upravitelju v Prosenjakovcih 3. marca 1909 rodil sin Viljem Lippai, rojenice še niso mogle vedeti, kakšna bo usoda mladeniča z Goričkega. Odtlej je minilo že skoraj 90 let, danes pa lahko z gotovostjo trdimo, da je pred nami človek, ki je vso svojo življenjsko energijo posvetil sodniškemu poklicu in njegovi najpomembnejši postranski zadevi, to je prečudoviti igri na 64 črno-belih poljih. Ob pogledu na 12. nadstropje bloka v Linhartovi ulici v Ljubljani, kjer danes stanuje naš rojak dr. Viljem Lippai, si ustvariš podobo o veličini njegovih dosežkov.

V taljevskem stilu ugnal Aljehina!?

Sprva le »krompir pečen«

– Kolikšen je bil vpliv vašega očeta?

»Oče je bil kar 41 let šolski upravitelj, zato je imel velik vpliv na mojo prihodnost. Bil je zelo strog in me je ves dan imel na »vajetih«. Učiti sem se moral pozno v noč, kar je pripomoglo k moji vztrajnosti. Naučil me je gladko brati, saj sem sprva znal samo dve slovenski besedi, in sicer »krompir pečen«. Po dveh letnikih gimnazije v Murski Soboti sem šolanje nadaljeval na ptujski gimnaziji. Po začetnih težavah sem se prebil do najboljšega dijak, za kar sem prejel mestno štipendijo.«

Hitrejši od avtobusa

– Ste tudi vi v mladosti ušpičili kako norost?

»V mladosti sem bil navdušen kolesar. Ker sem hotel preizkusiti kolo, sem na relaciji med Lendavo in Dobrovnikom uprizoril dirko z avtobusom, ki sem ga celo prehitel. Zato se je šofer zelo jezil. Upoštevati je treba, da je imel avtobus več postankov, toda jaz sem nad tem dosežkom kar žarel. In da bo ironija še večja, sem bil ob prispetju na cilj od sestre v Dobrovniku močno kregan, ker sem bil ves zdelan in preznojen, da sem komaj prišel do sape.«

– Kdo je bil vaš šahovski učitelj?

»Šaha sem se naučil v tretjem razredu nižje gimnazije na Ptuju. Za to kraljevsko igro me je navdušil letonski ruski emigrant Blumenauer. Prijavi sem se na prvi šahovski turnir in vsi so se začudili, kaj neki bo tak fantič počel v močni konkurenci znanih šahistov. Zato je bila prvorazredna senzacija, ko sem zmagal. Pripadel mi je tudi naslov prvokategorika. Nisem igral prepričljivo, toda imel sem kanček sreče. Z Antejem Rojničem, ki je bil pozneje direktor univerzitetne knjižnice, sem v izgubljeni poziciji celo zmagal. Zato se je zelo jezil in mi je zameril.«

– Ste vedno radi koga ujezili?

»Ne, to pa ne! Čeprav mi je žena zamerila, da sem se preveč časa ukvarjal s šahom, zanemaril pa družino, sem bil v svojih prizadevanjih neomajen, kar se mi je v življenju vsekakor obrestovalo. Bil sem seveda vesel vsake zmage. Kdo ne bi bil (smeh)?

S šahom do doktorata

– Sla po novem znanju vas je verjetno vlekla naprej?

»Leta 1928 sem se v Zagrebu vpisal na pravno fakulteto, ki sem jo leta 1933 končal z doktoratom. Ravno zaradi igranja šaha, postal sem mojstrski kandidat, sem dobro obvladal hrvaščino. Takrat je v zagrebškem Jutranjem listu izhajala šahovska rubrika, ki jo je urejal mednarodni šahovski mojster dr. Vuković. Tam je deloval slovenski klub Triglav, v katerem smo se uveljavili tudi šahisti.«

– Ste po vrnitvi iz Zagreba nadaljevali s šahiranjem?

»Seveda. Ker se je oče leta 1931 upokojil, smo se preselili v Maribor. Tam sem se takoj vključil v šahovsko življenje in sem bil vseskozi prvak Maribora; med drugim sem premagal mojstra

Lešnika. Leta 1934 sem bil pomočnik glavnega sodnika na mednarodnem turnirju. Igrali so znani velemejstri, kot so Spielmann, Steiner in drugi. Zaradi tega turnirja sem vsakič ob 11. ušel iz službe. Čeprav sem to storil na črno, je predsednik sodišča vedel, kam grem.«

S Štukljem proslavila medaljo!

»Na mariborskem sodišču, kjer sem ostal do leta 1939, je bil moj sodniški sodelavec znani telovadec Leon Štukelj. S ponosom lahko rečem, da sem ga v času njegove polletne odsotnosti zaradi priprav na olimpiado nadomeščal. Zapomnil sem si ga, ker je bil zelo natančen, saj ni dopuščal niti najmanjših napak, je pa nadvse lepo pisal. Drugače je bil pravzaprav prijeten človek. In ko se je z olimpiade vrnil z

medaljo, smo ta enkratni dogodek na sodišču bučno proslavili.«

Svetovnega prvaka spravil v kozji rog!

– Leta 1936, ko ste na simultanki v Mariboru premagali celo ruskega velemejstra dr. Aleksandra Aljehina, ki je bil v letih 1927-1935 svetovni šahovski prvak, verjetno ne boste nikoli pozabili. Kako vam je uspel ta podvig?

»Bil sem zadnji med tistimi, ki smo zabeležili zmago. Ura je bila že četrta štiri jutraj, partija pa se je začela ob 20.30 prejšnjega dne. Spomnim se, da sem žrtvoval trdnjavo, za kar sem dobil nadomestilo v dveh prostih kmetih, ki sem ju kasneje spremenil v kraljico. Vem, da je bil Aljehin zelo nervozen, za njim pa je sedela njegova žena. Zadnjo uro sva partijo igrala le midva, zato je

Aljehin zahteval hitrejši tempo, ki sem ga ob njegovem pritisku vendarle zmogel. Po končani partiji sva sedela do 5. ure zjutraj in se pogovarjala, saj zaradi razburjenja ni mogel zaspati. Sicer pa je bil Aljehin zelo prijeten človek in je imel rad Slovence. Kar štirikrat je bil poročen, vedno s starejšimi ženskami od sebe. Razkril je, da potrebuje mamo, ne pa ženo!«

»Tudi Naci Kranjec je bil dober šahist«

– Kdaj pa ste vrnili v rodno Prekmurje?

»Leta 1939 sem se končno vrnil v domači kraj. Dve leti pozneje sem bil med ustanovitelji šahovskega društva Mura. Igrali smo s sosednjimi madžarskimi in hrvaškimi klubi ter zmagovali, meni pa je pripadla čast, da sem igral na prvi deski. Še leta 1944 smo igrali moštvena

Dr. Viljem Lippai – šahist pri devetdesetih

srečanja. Predsednik soboškega sodišča je namreč uspel s prošnjo, da me nujno potrebuje na sodišču, zato so me po treh tednih odpustili iz madžarske vojske. Šahirali smo pri meni doma, ker več kot eno leto nisem dobil službe. Spoznal sem tudi brata Miška Kranjca Nacija, pravnika, ki je bil dober šahist.«

Kasparovu napovedal blestečo kariero

– Ste se po prenehanju igranja šaha lotili organizacijskih poslov?

»Več kot deset let sem bil tajnik Šahovske zveze Slovenije, potem podpredsednik in član predsedstva SZJ. Kot mednarodni šahovski sodnik sem sodeloval na številnih velemejstrskih turnirjih, med drugim na medconskem turnirju leta 1958 v Portorožu, turnirju kandidatov 1959 in veleturnirju na Bledu, Vidmarjevem memorialu v Ljubljani, ko se je prvič kot svetovni prvak pojavil Anatolij Karpov, šahovskih festivalih v Pulju in na olimpiadi v Skopju leta 1972. Na turnirju v Banjaluki je kot 16-letni fant sodeloval Gari Kasparov. Že takrat sem napovedal, da bo novi svetovni prvak. Spoznal sem tudi madžarskega Lajosa Portisa, s katerim sva ostala velika prijatelja tudi pozneje, saj mi vsakič za novo leto ali božič pošlje njihove šahovske glasnike in revije.«

– Kako ste danes povezani s šahom?

»Po upokojitvi leta 1975 spremljam šahle iz revij, rešujem šahovske probleme in preigram partije.«

– Čemu pripisujete svojo visoko starost?

»Da tako dolgo živim, je nekaj vsekakor v genih. Moja mama je doživela 101. leto, oče 87, stari oče pa 99 let!«

MILAN JERŠE

Feri
Lainšček

Srednja strojna ali avtošola

Vprašal sem Milana Vincetiča in Ernesta Ružiča, ker sta pesnika. Vprašal sem Karolino Kolmanič in Vladimirja P. Štefanca, ker sta pisatelja. Vprašal Roberta Titana Feliksa in sebe, saj tudi midva piševa knjige. Vprašal sem nas, ali nas je kdo vprašal, kaj menimo, kakšna bi morala biti nova knjižnica, ki jo bodo gradili v Murski Soboti? Seveda nas ni nihče vprašal, smo si odvrnili, saj, kaj pa imamo pisatelji s knjižnicami? Res je seveda, da prav v knjižnicah hranijo naše knjige. Res je tudi, da nihče v življenju ne obišče toliko knjižnic kot ravno pisatelji. Res je najverjetneje tudi, da nam ni čisto vseeno, kakšna bo naša knjižnica, v kateri bomo nekoč morda tako ali drugače le gostovali. Pa vendar, ali so to res kakšni razlogi, zaradi katerih bi lahko koga zanimalo tudi naše mnenje?

Mislím, da pravzaprav niti niso, saj so pri knjižnicah vendarle zmeraj na prvem mestu bralci in knjižničarji. To pa torej pomeni, da so vsaj njih zanesljivo vprašali. Mnenje bralcev in knjižničarjev pa je za nas pisatelje tako in tako sveto, zato je kljub začetni zadregi vse v najlepšem redu.

Vprašali so jih, berem v časopisu, osem. Štirje so glasovali za idejno rešitev podjetja Statikon iz Lipovcev in arhitekta Iztoka Zrinskega, trije za ponudbo Vojteha Ravnikarja s sodelavci s Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani, eden pa je glasoval za ponudbo soboškega Projektivnega biroja. Bilo je torej, kot je pač že bilo, a zadeva se mi zdi vendarle malce čudna. Bralci in knjižničarji se namreč v mnenju bolj ali manj ujamejo ali se vsaj tolerirajo, tokrat pa je bil rezultat v tem smislu katastrofalen. Ali pa najraje sklepam, da torej niso vprašali niti bralcev in knjižničarjev?

Seveda me ne zanima, koga so potemtakem sploh vprašali? Knjižnica, ki ni namenjena bralcem, knjižničarjem in pisateljem, je namreč najverjetneje res neka specialna knjižnica, ki z vsemi nami nima kakšne posebne zveze. Kakor berem v taistem časopisu, bo imela nova soboška knjižnična stavba podzemne garaže.

Te bodo torej tam, kjer so v knjižnicah, o katerih sicer govorim, ponavadi depoji za knjige. Če pa bodo tokrat v depojih spravljani avtomobili, bo v knjižnici najverjetneje srednja strojna ali pa avtošola?

**Kaj naj nam torej
vsem preostalim še
rečem v tolažbo,
kakor seveda:
berimo.**

Jesen je čas za seštevane vtisov, pozitivnih vrednot, uspehov in dogodkov, ki so vplivali na naše življenje. Večkrat, ko grem po Lendavski ulici, se zagledam v pol metra visoko in nekaj metrov dolgo železno ograjo, zapuščeno in zarjavelo, pozabljeno v travi med bloki. Malokdo še ve, da je to ostanek železne ograje, ki je obdajala židovsko sinagogo, ki je nekoč stala na tem mestu in ponosno pričakovala svoje vernike, vlivala samozavest židovskim trgovcem, jim med vojno še zadnji dan pred odhodom v taborišča ponudila streho nad glavo, nato celo preživela invazijo Rdeče armade, ki je med osvoboditvijo Prekmurja vrgla v zrak lendavski most in po cesti prišla do današnjega Trga zmage, ne da bi med potjo karkoli uničila. To so storili nekaj let kasneje soboški »glavaši«, politični zanesenjaki, kratkovidni komunisti. Soboška sinagoga je izginila iz Lendavske ulice v zgodnjih petdesetih letih in tako osiromašila Soboto ne samo za kulturni spomenik širših zgodovinskih vrednosti, marveč je Sobočane prikrajšala tudi za morebitni kulturni dom, mestno knjižnico, plesno dvorano ... Edini, ki je po vojni »domoval« v židovski sinagogi, je bil mavčni odlitek spomenika Štefanu Kovaču, temu pozabljenemu revolucionarju na biciklu, bicklistu, ki je zaradi izdaje za vselej obtičal v gančanskem oktobrskem blatu.

Prizor iz danasnjega Jeruzalema

EN ŽID – ENA SINAGOGA

Zagrebski rabin Kotel Dadon obljublja sinagogo v Zagrebu.

Tako se pač menjavajo letni časi, bledijo spomini, odmirajo očitvidci lokalne, podeželske zgodovine ... Tudi židovski grobovi ob rakičanski cesti so se spremenili v skupen, spominski in simbolični prostor, sicer dobro urejen, vendar brez zgodovinske patine, brez izkazanega spoštovanja do preteklosti. Otroci in vnuki tukaj pokopanih Židov so namreč našli svoje skupinske grobove v številnih evropskih koncentracijskih taboriščih in le nekaj teh nesrečnih prci se je vrnilo, da bi videno grozo pozaklenili s sedmimi ključavnicami in sedmimi Salomonovimi pečati na dnu otroškega, deškega spomina.

Pred nekaj dnevi sem bil v Zagrebu gost v rezidenci češkega veleposlaništva, kjer so predstavili češke prevode pesmi Slavka Mihačiča, tudi Slovincem znanega hrvaškega pesnika. Ob tej priložnosti sem se zaklepetal z Njegovo ekselenco češkim veleposlanikom Jiřijem Kudělo. Rekel je, kako bi v bistvu moral priti v Ljubljano, vendar ga je diplomatska pot pripeljala v Zagreb. Kot zgodovinar in arheolog se je zanimal za življenje

Jesensko razmišljanje o židovskih problemih

srednjeevropskih Židov v sedemnajstem in osemnajstem stoletju. Da bi podkrepil svojo navezanost na »mistično« preteklost, mi je podaril knjigo z naslovom *Usoda židovske Prage*. Prelistal sem album z bogato opremljenimi fotografijami židovskih pokopališč v Pragi, z židovskimi nagrobniki s hebrejsko pisavo. Album je pripravil Jiři Kuděla skupaj z Jiřijem Svetecko, izšel je pred petimi leti in je razprodan. Listanje po njej me je odpeljalo v preteklost – letos je Izrael praznoval petdesetletnico svoje nove države, nastale na tragični preteklosti milijonov Židov, ki so verjeli v obljubljeno deželo, pa vanjo niso prišli.

Je že tako, da se v življenju kar naprej srečujem z otroki Izraela. Povsod so, kjer družbeni položaj zahteva sposobne ljudi. Povsod so, kjer je navzoča tiskana beseda, knjiga, kjer snemajo filme ali gradijo televizijska, medijska središča. Nadarjeni so se rodili, modrost so si pridobili z razmišljanjem o vrednostih življenja, bogastvo so si pridobili z delom, varčevanjem in pametnimi naložbami, sovražniki jih niso mogli uničiti ne z zavistjo ne z genocidom.

Srečanja z njimi zahtevajo izjemno osredotočenost, faire-play in odkritost.

Pretrsla me je njihova usoda, ko sem se prvič znašel v Oswiencimu (Auschwitzu). Takrat sem v Mladini (leta 1962) objavil literarno reportažo o srečanju z mrtvimi žrtvami in živimi Nemci. Kričali so na poljske vodnike, da so si vse to izmislili Židje, da bi kompromitirali nemški narod. Ta naj ne bi vedel za koncentracijska taborišča, v njih naj bi Poljaki mučili Poljake, Židje pa Žide ... Debeli bavarski turist s kamero okrog vratu se je hotel celo stepsti. Moja poljska spremljevalka se je prestrašeno usedla na prag barake in se zastrmela v ptice, ki so preletavale bodečo žico. Njena mati je preživela strahote taborišča in hčerke ni hotela pustiti na kraj nesrečnega spomina: tudi ona je bila tokrat prvič v Oswiencimu in kar je videla,

kar je slišala, se je zabolelo v njeno razmišljanje kot neprijeten, nepotreben trn. Bilo je nezdravo razpoloženje: koliko ljudi se je tukaj nekoč nameravalo spremeniti in odleteti daleč, daleč. Ameriški režiser Steven Spielberg je mnogo let kasneje zmoget priti v taborišče smrti in posneti film o tem. Producent Branko Lustig je našel še eno plast neizpovedane zgodbe in

Židovsko pokopališče na Malvazinkah v Pragi. Takšno bi lahko bilo videti tudi pokopališče v Soboti.

naročil scenarij. Holokavst se ne sme spremeniti v prah in pepel – živeti mora v zavesti prihodnjih generacij, da se kaj takega ne bi več ponovilo. A kaže, da je vse to zaman. Minule »balkanske vojne« so pokazale, da se v ljudeh nagon po ubijanju kar naprej razvija v rakasto bolezen moderne civilizacije. In potem prebiram, kako so se v Auschwitzu zopet vnele iskre jeze, netolerantnosti. Že nekaj let, kar deset, si nasprotujejo interesi poljske katoliške cerkve, Poljske zveze vojnih veteranov in židovskih organizacij. Ta nova »križarska« vojna se je začela 1988., ko so redovnice iz bližnjega karmeličanskega samostana postavile v Oswiencimu, na kraju, kjer so med drugo svetovno vojno ubili 152 Poljakov, velik lesen križ, visok sedem metrov. Pod njim je v nekdanjem koncentracijskem taborišču pomolil tudi papež Ivan Pavel II. Navzočnost tega križa v neposredni bližini taborišča pa je sprožila ostre reakcije Židov na Poljskem in po svetu, češ da žali spomin na več kot dva milijona ubitih Židov v Auschwitzu (Med njimi tudi madžarskih Židov, tudi iz Prekmurja.)

Izrael je zahteval, da križ odstranijo. Eden od poljskih fanatikov Kazimierz Switan pa je kot protest zoper odstranitev križa začel postavljati po taborišču nove križe. Danes jih stoji tam že sto petdeset. Pomagali so mu lokalni skinheadi in Zveza vojnih veteranov, ki je obenem lastnica zemlje, na kateri je postavljen križ. Nastal je prepir, ki še vedno traja: na taborišče pa vse to meče neprijetno, antisemitsko senco, plod poljske verlose nestrpnosti. Poljaki niso marali Židov (pred letom 1939 jih je bilo na Poljskem več kot tri milijone in pol, danes jih je 35.000!), ker so bili v mnogih primerih sposobnejši, delovni in solidarnnejši. Tako se je današnja Poljska znova srečala z antisemitizmom brez Židov, kajti negativne sode o Židih so še dalje navzoče v poljski provinci in med delom katoliške duhovščine. Tako se odnos do Židov ponovno odpira kot prebolela, mrtva rana. Tudi prekmursko podeželje je z Židi opravilo na način, ki na primer na Češkem sploh ni v modi.

Te dni je prišel v Zagreb gospod Kotel Dadon, novi rabin, prvi po petinpetdesetih letih. Prišel je z velikimi ambicijami, kajti te dni je že izjavil, da ne namerava samo oživiti šeg, marveč tudi duhovno življenje ter zgraditi multikulturni židovski center v Praški ulici, v središču mesta, kjer je stala do 1942. leta sinagoga. In kar je najbolj zanimivo, Kotel Dadon je za dialog z vsemi, ki jim je do duhovne obnove, negovanja tradicije in tolerance med ljudmi.

Bog namreč človeku, ki mu je drag, daje modrost, znanje in radost, trdi Knjiga pridig.

P.S.: In samo nekaj kilometrov od taborišča, v mestecu Oswiencim, je te dni skupina ameriških Židov, Izraelcev in Poljakov znova odprla sinagogo. Slovesnost je pripravil Sklad Auschwitz Jewish Center iz New Yorka. Izraelski veleposlanik na Poljskem Ygal Antebi je ob tej priložnosti izjavil, kako ta sklad ponuja izbor življenja namesto smrti.

In še en podatek: danes živi v Oswiencimu en sam Žid. V Soboti jih je več.

Siromakova razmišljanja
o skritem in resnične zgodbe
o najdenem zakladu

Tam išči, kjer penezi gorijo

Teta Kata, vračarka plemena, najstarejša med številnimi ženskami našega roda, je v toplih jesenskih nočeh obstala za kozolcem in se zagledala v temo nad Murinimi mrtvicami, kjer so plameni zaplesali svoj čarovniški ples:

«Penezi gorijo, sedem let je preč, zakopani zaklad se očičuje. Morda bom nekoč pravočasno prišla in ves zaklad bo moj, če pa bom prej poletela proti nebeškim postranstvom, boš ti na vrsti, da za naš rod dobiš skriti zaklad.»

In potem sem ob dolgih večerih, ko so upihnili petrolejko, skozi motno šipo še dolgo strmela v temne sence vrb na Grabišnjaku in pod toplo odejo sanjala o zakladu, o velikanskih kovčkih, polnih zlatih prstanov, uhanov, verižic, zlatih kron, ki bodo nekoč moje in moj rod bo zelo bogat.

Teta Kata iz nebeških prostranstev že dolgo opazuje *indžerje*, ki se dandanes švigajo po ozkih prekmurskih njivah in z modrim plamenom oznanjajo, da na tem svetu ni vse po pravici narejeno: meje so odorane, v zemlji je skrit zaklad, ki ga izkopljejo tepčki, katerim so odorali meje. Moje njive so odorane, a zaklada nisem našla. Teta Kata, se ti opravičujem, ne spadam med tiste, ki so našli svoje vrednošče pod parketom, v vinogradu, na krompirišču, v studencu.

NEUBAUERJEVI SREBRNI VINOGRADI

Našli so bleščeči *kinč* in izgubili svoj mir kot viničar v Lendavskih gorica, ko je med rigolanjem naletel na lonec, poln srebrnikov. To ni pravljica o siromaku, ki je našel veliko denarja in še danes srečno živi. Morda je bil prej srečen v svoji revščini, toda nič več, ko je pred dobrimi dvajsetimi leti s krampačo udaril ob skrinjo. Balažek kot dober in zaveden državljani - siromaki, ki jim država najmanj daje, so ji najbolj lojalni. Svojo najdbo, verjetno do zadnjega novca in lonca, je odnesel na občino, kjer so uradniki s prezirom preštevali grešna sredstva gnilih kapitalističnih izkoriščevalcev. Toda nič ne ostane skrito, še najmanj v malem mestu, in pojavili so se dediči gospoda Jozsefa Neubauerja, bogatega bančnika, ki je v stari Jugoslaviji nad svojo Dolno Lendavo sezidal poletni dvorec. Verjetno je med vojno zemlji zaupal v varstvo svoj zaklad, da bo imela njegova posvojenka za doto ali za hude čase. Vojna je že minevala, ko je zablodela bomba kmetu Gomziju porušila hišo. Oblast se mu je oddolžila z Neubauerjevo vilo in pripadajočimi vinogradi, kjer so bili zakopani srebrniki. Dolgo se je pravdalo, dokazovalo, čigavi so cvenki. Balažek, srečni najditelj, ni obogatel. Zaklad so dobili Neubauerjevi dediči.

Saj niti ni pomembno, kako se je končalo, bi rekel Miško Kranjec in dodal, da za siromaka niso veliki penezi, ker lahko postane prevzetan, in takrat ga nihče ne bi maral.

AVE, JULIUS CEASAR, TVOJ ZAKLAD JE SPET PONIKNIL

Kamniti rimski nagrobnik in vrč, poln zlatih in srebrnih novcev iz časov Julija Cezarja, so danes 1810. leta izkopali pri Lendavi. Poleg kamnitega spomenika rimskega patricija Vibeniusa Vanniusa in žene Marcine Crizone je zemlja v svojih nedrih dolgo skrivala kar zajeten kup zlatnikov in srebrnikov, dokler slučajno oračev plug ni zadel ob trdi kamen in rimski pisar.

Prejšnje stoletje je bilo sploh naklonjeno oračam v okolici Lendave, kajti 29. avgusta 1868. leta je kmetič na dolgovaški njivi izoral rimski lonec, poln zlatih medalj, prstanov, verižic, brošk.

poniknil v budimpeštanskem političnem breznu.

LEONOV ZLATNIKI

»Dolga leta sva z ženo delala po gradbiščih širom po Jugoslaviji in po vrnitvi za del prihrankov kupila skoraj ničvredno čreto na koncu vasi. Prejšnja lastnica nas je tolažila, da zemlja sicer ni vredna kaj dosti, ampak pokojni stric Leon, bog daj njegovi duši pokoj, je bil precej stiškaški in nekje je zakopal veliko bogastvo, kajti ves denar od povojnega kontrabanda je pretopil v trdo zlato, ki ga nikoli niso našli. Nisva kaj pridala verjela njenim čenčam, a skoraj bi me kap, ko sva ob kopanju temeljev naletela na v voščeno platno zavite zlatnike, točno 58 svetlečih kovancev. Dvomi so naju črviceali: ali so pravi, komu pokazati, kako jih

Potret Jozsefa Neubauerja, bogatega bančnika iz Lendave, katerega dediči so dobili skriti zaklad (iz knjige

Bančništvo in hranilništvo v Pomurju, 1993).

spraviti v promet, da ne prideva v arest. Tako je naša hiška ostala pritlična, tudi centralne ni bilo, pa še marsičesa ne. Rekla sva, da bodo zlatniki najina rezerva za resnično hude dni. Minevala so leta, vedno težje sem lopatal naš vrt na čreti, ko se mi je porodila genialna ideja. Prijatelju, ki je med iskanjem turškega zaklada prekopaval ves breg ob naši gotski cerkvi, sem namignil, da je verjetno na vrtu skrit Leonov zaklad. Po dveh dneh kopanja sem mu sledil in v kup zemlje skrtil enega od zlatnikov. Potem, kot da bi hotel poravnati zemljo, sem na ves glas kričal, češ našel sem zaklad. Od tistega časa vsako jesen in na pomlad - ker le takrat lahko išče zaklade na našem vrtu - moj prijatelj vzorno prekoplje naše gredice. V mojih letih je to vredno več kot zaklad ...» mi hudomušno napigne prebrisani Goričanec in zabiča, da njegovega imena ne smem izdati, kajti ostal bo brez vrtnarja in potem bo moral zamenjati zlatnike, ki jih je še vedno točno 58. Zadnje čase, ko je na svetu toliko zla in hčerka z družino živi na drugi celini, se je v zakonca vselil nemir. Razmišljata, da bi zaklad spet mora-

DRUŽINSKO ISKANJE ZAKLADOV

Paula je pri sedemdesetih svojo hišo uspela napolniti z vso nemogočo navlako, in ko jo je neko nedeljo prijateljica zvabila v slašičarno, so vnučkinje uspele odstraniti vso odvečno šaro. Po prvem šoku je mrzlično iskala svoj rožnati *šlafrok*, in ko je zvedela, da so ga s preostalo šaro odpeljali na smetišče, je omedlela, češ da je v žepu skrila denar za svoj pogreb. A vseeno je deklicam prepovedala, da bi ga šle iskat, češ da ima nekaj cvenka še prihranjenega.

Čez dva tedna je po telefonu zaupala sinu in hčerki, da je njen denar za pogreb in še nekaj več skrit po parketu. Družina je prihitela in ob koncu tedna so pobrali parket po celem stanovanju. Paula je blestela v krogu svojih in začuda ni bila nič kaj žalostna, ko njenih prihrankov niso našli.

Čez tri mesece je družina trgala tapete, kajti mami se je zdelo, da je denar nekje ob steni. Potem so prišle na vrsto omare, čez nekaj časa kuhinjski elementi, potem klet, podstrešje, drvarnica. Družina je natančno preiskala vsak kotiček materine hiše in vrta, a prihrankov nikjer. Le Paula se je v enem letu toliko pogovarjala s svojci kot prej v desetih Večna iskanja so se končala, ko je Paula zaradi zloma kolkov obležala v bolnici in hude pljučnice umrla. Denar za pogreb sta po enakem deležu prispevala otroka. Nekaj dni po pogrebu je hčerka preoblačila materino posteljo in pod žimnico našla bančno knjižico s štirimi milijoni tolarjev ...

Ej, draga teta Kata, težko breme si mi naložila. Čeprav v vsaki vasi vsak očak ve za kakšen studenec, hrib ali jarek, kjer so zagotovo zakladi, ga zase in za naš rod še nisem našla. V Dolini so mi zatrjevali, da je zlato žrebe zakopano pri Železnih dverih, v Kotu pripovedujejo o silnem bogastvu na dnu Žute mlake, v Domanjševcih prisegajo na turški zaklad v gotski cerkvi. Silno neprijetna stvar. Recimo najdem poln lonec zakladov in potem pride nekdo, ki bo dokazoval, da so njegovi. Zakaj pa ne, navsezadnje, nekdo jih je tja zakopal.

Kaj, če najdem hudičeve denarce in mi gre duša k vragu. In kaže, da bomo pomrli kot siromaki, čeprav vem, da v pomladnih in jesenskih nočeh indžerji ne lečejo zašenki, a ne zaupam sebi, ker vem, kako bi ob srečni najdbi ponosna napisala svojo zgodbo. Oblast in davkarja, ki jima ne uide nobena beseda v Penu, pa bi mi poslali veliko porcijo in ob neplačevanju prisodili takšo kaštigo, da je naš rod v treh generacijah ne bi odplačal. Zakaj potem tudi razumete, zakaj nisem izdala imena tistih, ki so nam zaupali svoje zgodbe ...

SOBOŠKA NARKOMANSKA SCENA

»NAJMLAJŠI

Slika prikazuje vbrizg heroina v žilo. Za narkomana nič nenavadnega, za vse »čiste« pa osupljivo dejanje, ki tega ne moremo razumeti. Veliko zasvojenčev je pri prvem piku treznih.

S pisanjem o narkomaniji ne bomo odkrivali Amerike, saj je bilo o tem zadnja leta veliko napisanega. Povprečen državljani pozna nekaj institucij za pomoč zasvojenčev pa tudi nekaj drog, mogoče še kakšnega narkomana. Murska Sobota spada glede na število prebivalstva med najbolj kritične kraje v Sloveniji. Poznate domačo narkomansko sceno?

Na pijačo sem povabil mladeniča, polnoletnega, katerega identiteta naj ostane skrivnost. Je narkoman, zasvojen s heroinom. Ker se sam preveč ne spoznam na te zadeve, obenem pa me zanima, kako je s tem v Murski Soboti, je stekel pogovor v sproščenem razpoloženju. Se pred tem sva sklenila, da se v nekaterih podrobnostih, na primer odkrivanje identitete narkomanov ali preprodajalcev, ne bova spuščala. O nekaterih stvareh je bolje, da veš čim manj.

Po mojem mnenju se ljudje ne spoznajo kaj dosti na droge, zato ne bi bilo odveč, če pojasniš abecedo zasvojenčev!

Mamila delimo na mehka in trda. Med mehka spadajo predvsem marihuana, hašiš, LSD, ekstazi..., med trde pa heroin, kokain, crack in druge. Med drogami, ki povzročajo odvisnost, je največ heroina. Mi mu pravimo hors. Za drogiranje s heroinom potrebuješ hors, žličko, citronske kisline, iglo za inzulin, svečo ali vžigalnik, vodo in filter (iz cigarete). Po postopku priprave z iglo poiščeš žilo in si vsebino vbrizgaš. Ko droga pride v srce, jo leto razpošlje po vsem telesu. Sledi zares blažen občutek, flash oziroma up, ki traja 15 do 30 sekund. Nato uživaš, si umirjen, zaspan, srbi te, prija ti kajenje cigaret. Če žile ne najdeš in vbrizgaš mimo, te zelo zapeče, naredi se bula. Poskušaš tako dolgo, da žilo najdeš. Zenice se zožijo. Da ne pozabim dodati, ne moreš opravljati ne male ne velike potrebe. Šest do devet ur je prelepo in približno dvanajst ur ne potrebuješ novega »šuta« (vbrizg mamila). Ti časovni razmiki so zelo odvisni od posameznika. Potem nastopi kriza, ki se iz dneva v dan stop-

njuje. Iz nosa se ti cedi, najprej začutiš bolečine v mišicah, ki se pozneje pojavijo še v sklepih, hrbtu in glavi. V skrajnih primerih te sili na bruhanje. V takem stanju ne moreš mirovati, si nervozen. Kriza traja okrog sedem dni, lahko tudi do dvajset. Najhuje je od tretjega do petega dne. Kriza je neprimerno hujša kot obdobje menstruacije pri ženskah. Verjetno se sprašuješ, kako nam je po tem sploh še do pikanja? To je tista zasvojenost, psiha kljub vsem težavam ne vzdrži brez igle. Težki zasvojenčci si mamilo vbrizgajo dvakrat na dan, ponavadi zjutraj in zvečer. Nekaj časa po »šutu« lahko spet normalno delajo ali se učijo. Naj omenim še metadon, ki ga brezplačno delijo v zdravstvenem domu. O njem ne morem reči nič lepega, saj v glavnem koristi le toliko, da si narkomani očuvamo žile, drugi iznajdljivejši pa z njim služijo, kar je vsem pristojnim osebam in organom dobro znano.

Zanimiva in zelo razširjena droga pri nas je marihuana, medtem ko je kokaina izredno malo... Zelo pogosta sta LSD in ekstazi.

O marihuani ne bi izgubljal dosti besed, saj jo kadijo že osnovnošolci, in to v Murski Soboti, ne tam kje daleč proč, kot si mnogi starši razlagajo. Trava ali marihuana ne povzroča odvisnosti. Posušene liste in vršičke indijske konoplje se pomeša s tobakom in zvije v papirček. Po kajenju so pogoste halucinacije. Hašiš je smola te rastline, ki jo uživaš na enak način. Kokain povzroča hudo odvisnost, še hujšo kot heroin. Kokain pridelujejo iz rastline koke, kraljice drog. Da ti veselje in energijo. Misliš, da si najboljši. Zadetost traja le pol ure, zato tudi ni poceni. Kokain je droga bogat-

SOBOŠKI NARKOMAN

OBISKUJE OSMI RAZRED OSNOVNE ŠOLE»

tašev. Mnogi moški ga vzamejo med drugim tudi zato, da lahko bolje in zelo dolgo seksajo. LSD-ju pravimo trip (ang. potovanje, izlet). Je dokaj pogost, nahaja se v obliki raztopine, dražejev raznih oblik, velikosti in barv tablet pa tudi v obliki kapsul. Ko ga zaužiješ, zares psihično odpotuješ. Delimo ga na bad in good trip. Bad je slab trip in povzroča totalno paranojo, kjer se zgodi celo to, da se postaviš v kot in se dvanajst ur treseš od strahu. Good je čisto nasprotje - dober trip. Ekstazi (ecstasy) dobimo v obliki raznih vitaminskih tablet. Pri nas ga največ uživajo ljubitelji rave glasbe na tako imenovanih rave žurih.

Mamila so vsekakor zelo draga. Dolgotrajna odvisnost povsem sprazni denarnico narkomana. Po kakšnih cenah dobiš najpogostejše droge pri nas?

Za pojasnilo, en gram heroína zadostuje za 8 do 12 »šutov«. Količina, potrebna za enkratni vbrizg, stane 2000 tolarjev. Za en gram heroína plačaš 15000 SIT, v Mariboru le 7000 SIT. Zato niso redki, ki prek zvez nabavijo mamila v štajerski prestolnici. Kokain je dražji, saj za eno uporabo odšteješ 3000 SIT. En joint (trava) stane 500 SIT, odvisno od letnega časa. Cena tripa in ekstazija je enaka - 3000 SIT. Vendar trip in ekstazi učinkujeta neprimerno dlje. V Murski Soboti prevladuje 3- do 7-odstotni hors, v Mariboru 12-odstotni. Od drugih sestavin je največ laktoze. Iz teh podatkov se dobro vidi, kako dober je zaslužek dealerjev oziroma preprodajalcev drog. Za primerjavo upoštevajte tveganje v tem poslu.

Javnost je zelo nezadovoljna zaradi ne dovolj učinkovitega dela policije in pravosodnih organov. Njihovo delo zagotovo ni lahko in druge informacije govorijo v prid navedenih organov.

V Murski Soboti nas obdelujejo v glavnem trije policisti. Navadnih policistov se ne bojimo, j... se nam za njih. Strah povzročajo kriminalisti. Ko imajo racijo, nas nadzorujejo po teden dni skupaj. Ko ti prvič najdejo mamilo, dobiš pogojno kazen. Če denarne kazni ne plačaš, sledi zaporna kazen.

Soboški park miru ponuja zatočišče zasvojenim z drogami. Polovica današnje mladine kajenja marihuane niti več ne obsoja in v parku je mogoče najti veliko uporabljenih papirnatih filtrov ali ostankov »rizle«, kar zgovorno priča o kajenju trave. Zaradi nizkih temperatur se narkomani umikajo v zavetja toplih stranišč. Za manj poučene dodajmo, da po novjših standardih (v glavah mladine) med narkomane spadajo uporabniki trdih drog, kajenje marihuane pa pomeni posebej med najstniki frajersko dejanje.

Po izkušnjah v domačem okolju vem, da so posamezniki zaradi 60 gramov heroína odsedeli v zaporu okrog enega leta ...

... in če tebe kot navadnega »fiksarja« dobiš pri vbrizgavanju?

Mi v Murski Soboti se »furamo«, Mariborčani pravijo »fiksanje«. Ja, v takem primeru običajno ne zapletajo

stvari še bolj. Drogo odvzamejo, te preiščejo in razumejo, da si pač ubogi narkoman.

O narkomanih v Murski Soboti nisi povedal še nič.

Mislim, da rednih odvisnežev, ki drogo potebujejo vsak dan, ni veliko. Stevilka je manjša od trideset. Je še veliko takšnih, ki se drogirajo le občasno. Njihova povprečna starost se giblje od 18 do 25 let, se pa najdejo narkomani tudi do 40. leta starosti. Najmlajši narkoman v Murski Soboti je star 14 let in obiskuje osmi razred osnovne šole. Sliši se kruto, a taka je realnost. Prijubljen kraj »furanja« so stranišča lokalov v mestu. Nočem izdati imen lokalov, sicer pa je to itak javna skrivnost. Gre za nekatere najbolj znane lokale v Murski Soboti oziroma njihova stranišča.

Iz kakšnega vzroka si pričel s »furanjem«?

Predvsem iz radovednosti in zabave. Nekateri pravijo, da so začeli zaradi nevzdržnih življenjskih razmer. Mislim, da so to zgolj izgovori. Danes mi je žal, a odvaditi se je zelo težko. Nekajkrat sem že poskušal, pa ni šlo. Upam, da mi bo čimprej uspelo, saj stane zdravljenje v komunah v tujini za dobo treh let 30.000 DEM. To je velik znesek, čeprav precej prispevajo država in humanitarne organizacije.

Kako gleda družba na vas?

Žal je tako, da nas družba obsoja, kar je razumljivo. Ko se posameznik odloči za zdravljenje, je to zanj velik korak in takrat potrebuje tudi podporo družbe. Najhuje je, da te kljub temu še vedno enačijo s preostalimi narkomani in za njih nisi nič drugega kot »prekleti pikaš«. Čeprav se na prvi pogled ne zdi tako, damo narkomani zelo veliko na to, kaj bodo rekli drugi. Družba ima na uspeh zdravljenja kar velik vpliv. Iskreno želim, da se odziv družbe spremeni.

Kakšen je narkomanov petek?

Okrog 18.00 greš ven, na pijačo in si poskušaš čimprej priskrbeti drogo. Ko jo dobiš, se »pikneš« in okrog 23.00 greš domov na zasluženi počitek. Kratko in jedrnato.

Prav zares. V našem mestu je dovolj

Ekipa soboške Vrtnarije uredila okolico Bojanu Križaju

Ni od muh, da si je Bojan Križaj, najboljši slovenski smučar v zgodovini belega športa, za ureditev okolice svoje hiše nad Tržičem izbral soboško Vrtnarijo. Na priporočilo Bojana Pevca iz Mure, ki je v beli karavani zelo domač, je izbral naše vrtnarje in jim oktobra zaupal ureditev več kot hektar velikega zemljišča. Za vrtnarje izziv, ki so se ga lotili na svoj, preizkušen način:

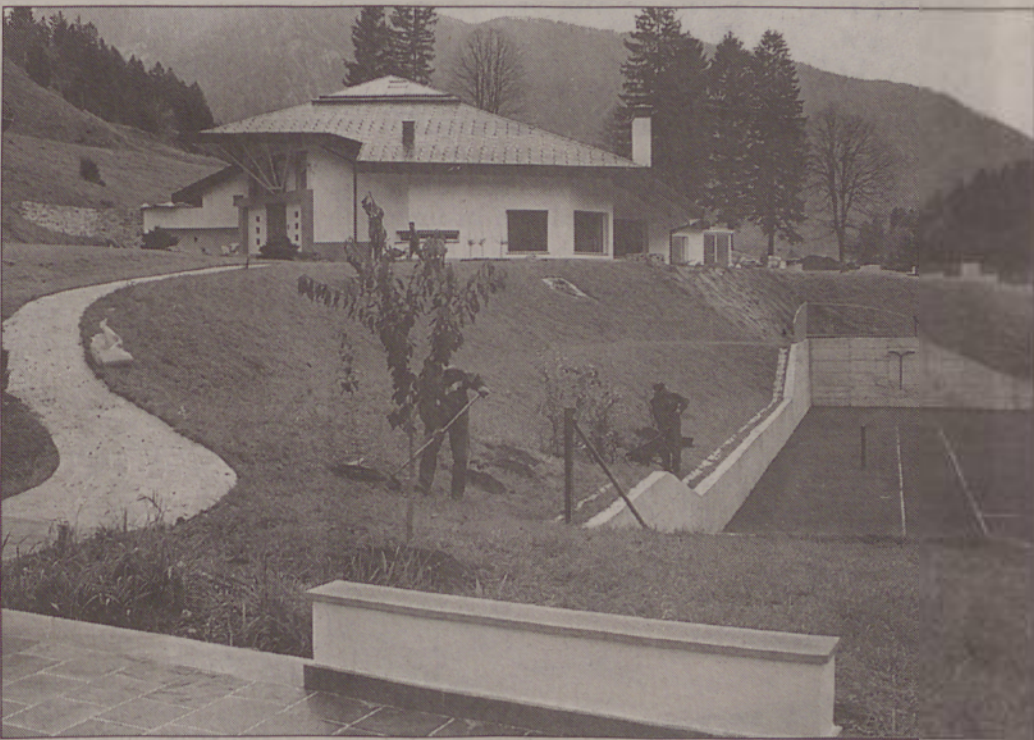
kar raste pri nas, bo tudi na Gorenjskem, pri Bojanu Križaju.

TUDI PRI SAJENJU SO POMEMBNI CENTIMETRI

Pravzaprav lahko med smučarijo in vrtnarjenjem potegnemo paralelo - tako kot pri slalomu, so tudi pri sajenju pomembni centimetri. Če ti jih zmanjka, si ob zmago.

Pod vodstvom Melite Varga - Lemut so dela trajala tri dni, od zore do mraka. Na Gorenjsko so s tovornjakom pripeljali listavce, iglavce, obvodne rastline in trajnice. Sadike same po sebi niso bile nič posebnega, skoraj vse so bile vzgojene na vrtnariji, razen njihove velikosti. Za razkladanje s tovornjaka so potrebovali celo viličarja.

Bojan Križaj se v strokovno delo vrtnarjev, za katere je značilno, da so delu predani in da vse, še tako nemogoče stvari, premagujejo z dobro voljo, ni mešal. Med delom se jim je celo pridružil in s traktorjem kosil travo.

Soboški vrtnarji so bili zadovoljni, ko so končali z delom. Še večje zadovoljstvo pa jih čaka spomladi, ko bodo prišli pogledat, kaj prekmurskega je zraslo na Gorenjskem. Verjetno se bodo takrat v novo hišo preselili tudi Križajevi, tako da bo zadovoljstvo obojestransko.

Priznam, videti Irsko je bila moja velika želja. Prej ko sem pričakovala, ko sem si upala glasno želeli, se mi je ponudila enkratna priložnost: s taborniki in z avtobusom bomo odkrivali to deželico. Torej še več, kot sem si lahko želela. Potovanje z avtobusom je seveda napornejše, ampak vidiš pa tudi veliko več, sem si mislila in se neskončno veselila.

Moja dobra prijateljica, ki se na stvari spozna, mi je ob odhodu dobrohotno dejala: "Ampak, vedi, da na Irskem vsak dan dežuje."

»Vsak dan?« sem jo dvomljivo vprašala.

»Prav vsak dan!« mi je poznavalsko zatrdila.

Zdaj sem doma, uresničilo se je vse, kar sem si želela in pričakovala. Irska je v petih dneh postala moja najdežela in, dragi moji, niti en dan ni deževalo! Prav zares in navkljub ne vem kakšni statistiki in napovedim!

Tanja Pirš, aktivna novinarka med upokojenci, z začasnim prebivališčem v Moravskih Toplicah.

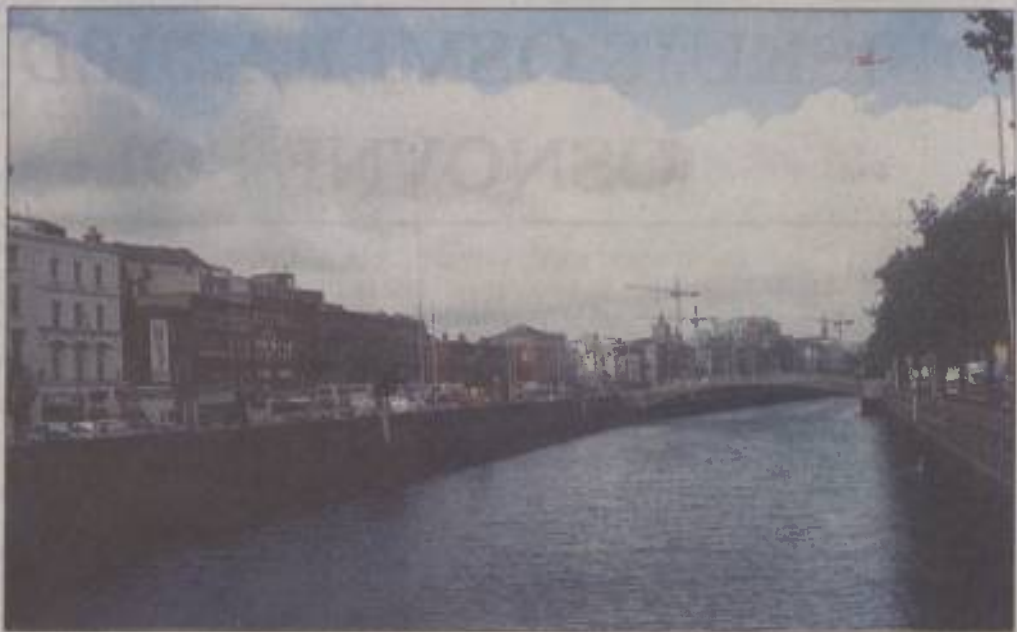
Spomenik sv. Patricku na O'Connell Street v središču Dublina ohranja spomin na pomemben delček irske zgodovine.

Irska:

Zeleni
otok

PRIKUPNO

Sprehod ob reki Liffey, ob kateri leži mesto Dublin, je ob lepem sončnem dnevu prav prijeten!

Sredi Dublina je veliko najrazličnejših spomenikov. Meni je bila všeč tale mlada žena v bronu. Gotovo obstaja o njej kakšna legenda, a žal je v turističnem vodniku nismo zasledili!

Irci so imenitni glasbeniki. Posameznike ali skupine smo srečevali ob vsej poti. Pevka je vzbujala občudovanje in na poti proti Moherskim klifom smo ji radi prisluhnili in za trenutek postali. Zvoki nežnih balad so se tako lepo vklapljali v pravljico pokrajino ...

Sprehod ob obali Atlantskega oceana je veličasten, tako kot tudi pokrajina, skozi katero se voziš, da prideš do strmih, v morje padajočih skal. Ozka steza, nihajoč viseči most - priznam, vsi si nismo upali prav do roba obale!

Ogled Trinity Collegea je obvezen za vsakega turista. Dublinsko univerzo je ustanovila Elizabeta I. že leta 1591. Od junija do septembra sta poslopje in imenitna knjižnica na ogled obiskovalcem.

Žal ni bilo dovolj časa (pa tudi denarja ne), da bi obiskali lokale in spoznavali tipično irsko hrano. Ampak verjemite, piknik v zelenem okolju je bil prav imeniten!

James Joyce, pisatelj, ki pooseblja Irsko, še posebno Dublin. Poznamo njegovega Ulikseasa, biser literature, in Irci so nanj upravičeno ponosni. Pri pisateljevem spomeniku v središču Dublina smo izvedli množično fotografranje!

Moherske pečine, klifi, zidovi Atlantika. Veličastno prepadno skalovje, ki se razteza na osmih kilometrih.

STAROMODNA DEŽELA

Na Irsko smo pripotovali s trajektom iz Škotske. Tistega prislovičnega o prijaznosti Ircev na tej štiriurni vožnji nismo doživeli kar takoj, a najbrž zato, ker so bili na ladji večinoma Škoti. Kakorkoli že, s tem si nisem belila glave. Šla sem v majhno, prijazno kinodvorano na trajektu in si ogledala ameriško komedijo z Jamie Lee Curtis. Kmalu je sedel poleg mene starejši možakar in kot nalašč - edino on se je želel pogovarjati in najbrž je bil prepričan, da sem tudi jaz čistokrvna Irka. Ko sem mu sicer prijazno odkimavala, se je še bolj trudil in kot dva prijazna, srečna in nadvse zadovoljna beččka sva si kimala, se smehljala, si popestrila film tudi tam, kjer ni bilo smešno. In jaz sem bila ponosna, saj sem edina že na trajektu doživela irsko prijaznost.

Peljali smo se skozi Severno Irsko in podoživljala sem film V imenu očeta in si v mislih ponavljala kruto zgodovino, ki pravzaprav sploh ni zgodovina, saj o napadih, bombah, nestrpnosti med katoličani in protestanti beremo v naših dnevnikih iz dneva v dan. Prelepa pokrajina, prav taka ali celo tista, po kateri je nekoč, nedavno od tega, peljal avtobus s šolskimi otroki, pa so nenadoma naleteli na skupino teroristov in sredi prelepe irske pokrajine so se utrnila otroška življenja. Molčimo, za trenutek pokrajina izgubi čar, čeprav je lepo, tako zelo lepo ...

Na meji med obema deželama ni nobenih vojakov, nihče nas ne ustavi, Dušan nam pripoveduje o zgodovini, krvavih dogodkih, ki so pretresali to deželo. Samo nekaj stolpov nemo opozarja in ne pusti pozabiti. V našem avtobusu so večinoma mladi, ne zanima jih ali pa nočejo poslušati pripovedi o krvavih dogodkih, ki so se dogajali prav tu, kjer se mi zdaj vozimo in občudujemo prelepo pokrajino. Nihče ne želi, da se ustavimo, da si stvari поблиže pogledamo. Nočejo in ne dovolijo si odvzeti niti koščka lepote neke čarobne pokrajine, skozi katero se vozimo. Mejo prečkamo hitro in molče, kot bi želeli zabrisati zgodovino. Nam je to uspelo, a že kmalu po prihodu domov smo prebirali časopise in po televiziji gledali krute dogodke, ki so se zgodili prav v tistem predelu Severne Irske, ki smo jo mi občudovali dober teden prej.

Večina Ircev ima keltske prednike in nekdanji bajeslovni svet še vedno živi v bajkah in vilah o poganskih božanstvih. V 5. stol. pa je sveti Patrick spreobrnil irsko ljudstvo v krščansko in odtlej je rimski katolicizem prevladujoče verstvo v državi. 98 odstotkov prebivalcev Republike Irske je katoličanov in stiki z večinoma protestansko usmerjeno Severno Irsko sprožajo ostre spopade in trenja ter zahtevajo številne žrtve. In čeprav ta terorizem ovira razvoj turizma, ljudje tja vedno rajše prihajamo in od tam odhajamo navdušeni ter prežeti s tolikšno lepoto ...

Irska je drugi največji otok britanskega otočja. Politično je razdeljena na Severno Irsko, ki je del Velike Britanije, in Republiko Irsko (Eire). Dve deželi, dve državi, dva načina življenja. Ali pa morda tudi ne. Saj je kdo bi pozabil, da je na tem otoku zgodovina potekala enako, hkrati, kruto ... Dolga, razgibana zgodovina je pustila tu bogato arhitekturno in umetniško dediščino - množico prazgodovinskih spomenikov pa sijajne gregorijanske palače, znamenja in še kaj, kar si lahko ogledujete v miru in tišini - seveda, če niste pripotovali v to deželo sredi turistične sezone. Tudi mi smo se marsikje ustavili, se ogledovali, čudili, a strinjali smo se z drugimi turisti spoznavati Irsko, pomeni pravzaprav uživati naravne lepote dežele, ki se razlikujejo od vseh zahodnoevropskih. Zdi se tako prikupno staromodna, polna nevidnega čara, ki te obdaja na vsakem koraku.

Življenjska raven Ircev je zelo različna.

Po mestih živijo večinoma dobro, na nekaterih nerazvitih območjih pa celo v revščini. Po družbenem bruto produktu je Irska na svetovni lestvici na 60. mestu.

Turistov smo srečali veliko. Največ v Dublinu, bili so iz različnih dežel, v tistem tednu največ Japoncev. Vsi so si zapisovali, nosili s seboj turistične vodnike in kamere, se glasno čudili in molče uživali. Kar pa me je pravzaprav presenetilo, je bilo to, da je bilo veliko tudi domačih turistov. In seveda to, da so prav tako uživali, se čudili, bili navdušeni nad lepoto svoje dežele.

Tudi Dublin te kar potegne vase, sploh se ne zaveš, kdaj je minil dan, preživet na ulicah tega mesta - med ljudmi,

Spali smo v Youth Hostlih. Zunanost nas je očarala, notranost pa - no, hvala bogu, bili smo tako utrujeni in polni vtisov, da o nekaterih stvareh pač nismo razmišljali!

spomeniki, na ogledih, v pubih.

Velika večina Ircev živi v mestih ali velemestih, le dve petini po podeželskih mestecih, vaseh, zaselkih in samotnih kmetijah.

Irščina je eden od keltskih jezikov in je na severnem delu otoka prvi uradni jezik, drugi pa je angleščina. Skoraj vsi govorijo oba jezika, posebno v zadnjih desetletjih si vlada zelo prizadeva in irski jezik je del rednega pouka v šolah. Irščino želijo ohraniti kot živi jezik. V času med sprejetjem zakona o združitvi (1801) in veliko lakoto (1845-47) je le polovica prebivalstva znala govoriti irsko. Nastopilo je obdobje vsakodnevnih socialnih stisk, šolski sistem je bil pomanjkljiv in znanje angleščine je bilo nujno potrebno. Vedno manj je bilo prebivalcev, ki so se pogovarjali v irščini, in vedno bolj je prodirala angleščina. Ob pridobitvi samostojnosti pa je v Republiki Irski (1922) prišlo do zavestnega poskusa, da bi jezik oživili. Irščino so uvedli kot obvezni učni predmet v šolah, nekaj let kasneje pa je bilo znanje tega jezika tudi pogoj za pridobitev marsikaterega delovnega mesta. Ustava leta 1937 je irščino razglasila za prvi uradni jezik.

Večina Ircev se strastno navdušuje za šport. Kakih trideset konjskih dirkališč, raztresenih po vsej deželi, govori o oboževanju konj in konjskih dirk. Vsakoletni avgustovski prikaz konj privabi v Dublin več tisoč tujih obiskovalcev.

Vozimo se po deželi in skoraj nevoščljivo razmišljam, da narava pravzaprav ni bila pravična, da je na tako majhno ozemlje nasula toliko lepote! Vsi turisti, ki prispejo na ta otok, praviloma najbolj občudujejo naravo, vožnjo mimo slikovitih travnikov, vijugastih rek, gozdov, mimo slikovitih pašnikov pa skozi grofije, kjer se pokrajina spreminja iz kilometra v kilometer vse tja do močernih gora, jezer in samotnih obal. Nobena točka na Irskem ni oddaljena od morja več kot 100 km, in čeprav se na to obalo nihče ne hodi sončit, skoraj vsi turisti pohitijo tja na kilometre dolge, praviloma skoraj prazne peščne plaže. In tam je tudi neskončno veliko zasebnih obmorskih letovišč, ki nikoli niso prazna!

Avtocest skoraj ne poznajo, prav tako ne prometnih nesreč. Pravijo, da v njihovih časopisih ni rubrike črna kronika, če se zgodi prometna nesreča, je to novica, ki zaseda mesto na naslovni strani časopisa. Pa je treba povedati, da nimajo kdove kako dobrih avtomobilov. Mogočnih prestižnih limuzin, ki se vozijo (ali divjajo) po naših cestah, vidiš tam zelo zelo malo. Opaziš pa, da so vsi šoferji strašansko vljudni, strpni, ne poznajo izsiljevanj, trobljenj, živčnosti. Mislim, da se temu reče posebne vrste kultura, ki jo poleg Ircev najbrž poznajo tudi številni drugi narodi.

Morda bi k temu malce prišteli tudi to, da so Irci praviloma prijazni ljudje, ki skušajo vedno pomagati, priskočiti na pomoč. Najpogosteje rečejo »no problem« in naredijo vse, da ustrežejo.

Najlepše pa je zagotovo posedati z njimi v njihovih značilnih pubih, za katere sploh natančno ne veš, zakaj so nekaj tako zelo posebnega. V Dublinu jih je toliko, da jih ne bi mogel prešteti. Nekega večera sva se z Brino sami podali na raziskovanje te irske znamenitosti. Bili sva presenečeni in začudeni, povsod so naju prijazno povabili v lokal, nama poiskali mesto ob mizi (čeprav je bilo to skoraj nemogoče, kajti publi so praviloma nabito polni in ljudje s kozarci piva tu pijejo stoje, v vsesplošnem živem klepetu).

Res, Irci so imenitni govorci! Vsaj tisti, ki sem jih spoznala ali srečala v dublinskih pubih. O njih so pisali znameniti irski pisci in močno temno pivo, ki ga imenujejo stout ali guinness (po znameniti pivovarni), ima v številnih romanih, pesmih, pripovedih, igran še kako pomembno vlogo!

Nekako naivno sem bila prepričana, da bom tam neke sredi Dublina srečala svoje priljubljene Dublinerše, ki igrajo po znameniti O'Connell Street. Nič ni bilo s tem! Seveda, kot bi kdo prišel v Ljubljano in sredi Dunajske ceste čakal na Avsenike! Ampak vseeno nisem bila razočarana. Na ulici

Sredi severnoirskega morja Ovčji otok. Ena legenda pravi, da je tja nekoč zatavala osamljena ovčka, druge najbrž govorijo drugače. Skoraj vsaka stvar na Irskem ima svojo legendo in turisti vsem radi prisluhnemo in jim verjamemo. Zakaj pa ne?

Skalnati robovi moherskih klifov so marsikje razmajani, zato je varneje, če si strmine ogledate z O'Brien's Towerja iz 19. stoletja, ki stoji na najvišjem koncu skalovja in je odprt le poleti.

Je doktor filozofije, poleti utrjuje prepričanje o imenitnih irskih govornih in vodi po Trinity Collegeu. S posebnim ponosom pove, da so že 30 let po ustanovitvi te univerze nanjo sprejeli tudi študentke. Seveda smo ga poslušale,

ženski del pa se je medtem šel kviz: je podoben Robertu de Niru ali ni ... Pomagajte?

Poglavitna severnoirska znamenitost je rt Giant's Causeway, sestavljen iz tisočinke bazaltnih stebrov.

je bilo nič koliko najrazličnejših glasbenih skupin ali posameznikov, ki so znali pričarati razpoloženje tega imenitnega mesta.

Najbrž ne samo zato, ampak morda malce tudi zaradi tega je bil Dublin leta 1991 izbran za evropsko kulturno prestolnico.

Da, Irci imajo zelo radi glasbo. Odlični flavtisti in harfisti so in njihova glasbila in ljudska glasba so priznani in poznani po vsem svetu. Značilni so tudi njihovi plesi, med njimi gigue in reel pa čustvene balade, ki imajo občudovalce po vsem svetu.

Stik Zelenega otoka s celino je najbližji prek Irskega morja in Velike Britanije. Od najvzhodnejšega dela Irske je Škotska oddaljena le 20 km, Wales pa je približno 100 km oddaljen od jugovzhodne obale.

Umetnine, kakršna je knjiga Book of Kells iz 8. ali 9. stoletja, pa pričajo še o drugi, v preteklosti visoko razviti irski umetnosti - o prepisovanju in krasenju (iluminiranju) knjig. Ta znameniti starodavni rokopis hranijo v Trinity Collegeu v Dublinu, in to od leta 1661. Ko so ga našli, je bil zakopan v zemljo, bil je brez zlatih platnic, v katere so bili menda vdelani dragi kamni. Morda so jih odselili s seboj vikingi, ki so po tem otoku kar precej »razgrajali«, njim pa rokopis zagotovo ni pomenil kaj dosti.

Izlet po otoku, po obeh deželah Irske, je bil lep, a kaj, ko je bil tako kratek. Imeli smo pravzaprav srečo, da smo si lahko ogledali, kar si je vsak sam želel, da se je lahko na potep podal vsakdo tja, kamor je hotel. Odkrivali smo Dublin, se sprehajali po strmih klifih, občudovali peščne obale in si tkali svoje zgodbe v parkih in vrtovih gradov, spoznali domačine in uživali in uživali ... pa se seveda odločili: Irsko zagotovo še obiščemo. Pa saj se menda tako odločijo prav vsi turisti Zelenega otoka. Vsi? No, vsi tisti, ki niso imuni na naravne lepote, na prijazne ljudi, na nenavadno čarobno pokrajino in neko posebno razpoloženje, ki ga je znal tako lepo popisati že njihov pisatelj James Joyce. Zagotovo bom njegovega Ulikseša še enkrat podrobno prebrala in se potem spet podala na pot. Takrat bom vedela več, kaj več pa ne bom pričakovala, saj so mi že petdnevni vtisi s potepanj po Irski dovolj, da vem, po kaj se bom napotila še enkrat, pa morda še enkrat in še kdaj ...

Bila je stara kot mati zemlja, cele dneve je nepremično posedala v svojem pletenem gugalniku na podstenu in molče popotovala čez kolovoze in griče. Drugega ji tudi ni preostalo, noge jo najbrž niso več nosile pa tudi v telo je ni bilo več kot poštene mušice. Mladi, verjetno njeni daljni sorodniki, so, kakor se je govorilo, kar lepo skrbeli zanjo: vsak dan so jo preoblekli, celo prave ameriške *sandwiche* so ji prinašali iz mesta, ona pa jim je, kakor se je šušljalo, prepisala ves svoj ameriški *money*.

A tej tetici so verjetno izrezali jezik, saj ni z nikomer spregovorila niti besedice, krožilo je celo, da je pozabila domače narečje. Kako ne bi, se je potikalo med hišami, saj jo je odneslo čez lužo, še preden ji je pognal puhek pod pazduhi. Ali pa jo je preprosto odpihnilo za njim, za tistim *marinarjem*, ki je obnorel pol vasi, je pridala pekovka, njej pa je s svojo pohotnostjo nakopal jalovost.

Milan Vincetič

Tetica iz Amerike

»Kaj da ji je nakopal?« sem vtaknil nos, kamor ne bi smel.

»Ah, neko piškavo žensko bolezen,« je mama potešila mojo radovednost.

»Kje pa?« nisem odnehal.

»I, kje, na tistem pravem mestu, mali,« je strupeno pridala pekovka in se odzibala na peron.

Kakorkoli: vas se je ščasoma navadila svoje nenavadne ameriške tetice, ki je postajala še bolj neopazna kot letni časi, le ko je poštar zavil proti hiši, se je spet razvezalo:

»Poglejte, ta tetica je morala služiti kot minister v tisti svoji Kaliforniji, saj vsakič poštar pri njej izprazni torbo ...«

»Koliko pa je še ostalo na The American Bank!« se je pogugnila pekovka in si pomela roke. »In če je že pozabila govoriti, pa se zna vsaj podpisati,« je še ciknila in zavistno vrgla lase čez ramena.

»Zato bi lahko vsaj šolarjem, ki jo tako vljudno pozdravljajo ali jo celo popeljejo na stranišče, ko mladih ni, dala kak krajcar,« se je zagovorilo moji mami.

»Reče se dolar,« ji je odvrnila mama, »tisti tvoji krajcarji niso niti za tvoje popečene žemlje ...«

»Ti in tista tvoja tetica imata popečeni!« je hušnila pekovka in se kot peresce zavrtela na petah.

Priznam: sam sem se je na široko izogibal, pa vendar so mi kar zrasla ušesa; spomnil sem se bil *amerikanarjev*, ki so prihajali z nabasanimi kovčki in s slamniki, spomnil velikega kartonskega paketa, ki je bil prispel z vlakom, pa so ga razvezali kar v čakalnici, spomnil, kako smo kot klopi obstopili ženico, ki je kar pred vsemi prerezala vrvice in zlagala pred nami cunje, ki da še dišijo po ameriško. A niso, vsaj meni

se je zdelo, da vonjajo le po naftalinu, čeprav si jih je ženica tiščala na nos, z drugo roko pa pritisnila na prsi pismo, ki ga je bila prav tako odprla. Opazoval sem jo, kako je zmeraj preganila ustnice, čeprav je pismo le preletela, in ko je zložila papir, je še pihnila v ovojnico in izvlekla iz nje fotografijo in desetdolarski bankovec, s katerim da si lahko kupi pravo malo bogastvo.

Ta na fotografiji ni bila niti za las podobna naši ameriški tetici. Bila je mnogo mlajša pa tudi bolj zabuhla, te, moje, pa je bilo le za lupino, pa vendar sem potreboval kar nekaj časa, da sem primeglil na njeno dvorišče, se vzpel na prste in na ves glas pozdravil proti negibnemu pletenemu gugalniku:

»Good day, miss tetica!«

Ona pa nič.

»Good day, miss tetica!« sem kriče zlogoval, čeprav se je pes skoraj zakadil vame.

Ona pa spet nič. Nekam rumenkasta je bila, robec ji je bil splezal globoko čez čelo, mižala je, nekje v predpasniku pa so spale njene sklenjene, nič kaj ameriške roke. Morda samo dremucka, me je prešinilo, zato sem pristopil. Pa ne preblizu, kajti pes je grozil, da se bo strgal. Boječe sem jo potresel za ramena, prepričan, da ji bo iz žepa na predpasniku padel na tla vsaj dolarski kovanec, ki ga je imela prav gotovo zavezane v robčku.

Pa ni bilo niti centa, le meni se je stemnilo in mi za hipec zmanjkalo tal pod nogami: ta moja ameriška tetica ni bila samo kot vreče privezana na naslonjalo gugalnika, temveč, moj bog, čisto zares mrtva.

Ko sem ji dvignil ruto, ki ji je bila skrivala polovico otrplega obraza, se je tudi pes sprijaznil z mano.

Mene pa je kot veter neslo proti domu, pred očmi pa mi je poplesavalo njeno kot trska suho telo s skrivenčenimi slivastimi ustnicami, izza katerih se je srebril en sam zob. Ko sem končno ulovil sapo, sem izstrelil s čisto ameriškim naglasom:

»Death!«

»Da je mrtva?« ni mogla verjeti mama. »Pa ji niso dali niti zvoniti!«

»Bodo pa njim, njenim mladim dobrotnikom, zvonili v zaporu,« sem povlekel na ušesa miličnikove besede na pogrebu, na katerem so se samo meni solzile oči.

»Pomislite,« je potišal glas in se nagnil k mojemu očetu, »pet mesecev je bila že mrtva, mladi pa so jo v tistem stolu vlačili k oknu, samo da bi poštar mislil, da je še živa ...«

»Kaj takega se ni zgodilo niti v Ameriki?« sem strahoma potegnil žandarja za rokav.

»Kdo ve, če ne, tudi tam ne tečeta vsak dan med in mleko,« me je oče pogladil po laseh, ko je prva gruda zemlje zaropotala po nekam preveč prazni, z zlatimi angeli pokinčani tetičini krsti.

primarij dr.

LOJZE
ŠTEVANEC

spec. internist

»Bizgec«

Pogosto je prihajal v Radence in se občasno oglasil pri meni. Nato pa ga dolgo ni bilo ali pa ga nisem videl.

Naenkrat je stal pred mano. Na hodniku sem ga srečal. Po nekaj vljudnostnih frazah sem ga pobaral, kako je z nogo. Pred leti sem mu ugotovil pretočne motnje. Povedal je, da je takrat po nekaj sto metrih hitreje hoje moral postati, ker ga je ustavil krč v mečih.

»Ja, potem so mi napravili tisto stvar, kot ste mi svetovali, in od takrat imam mir. Tudi kaditi sem nehal,« je rekel s poudarkom in znanim glasom, ki smo ga pred leti pogosto slišali na radiu, ko je na različne načine neutrudno ponujal svoje ideje, ugotovitve in predloge, kako očuvati neokrnjeno naravo, ki pa je bila kljub vsemu izrečenemu iz leta v leto bolj zasvinjana.

»Noga se vsaj ne slabša,« je nadaljeval. »In če je bilo takrat zelo slabo, sedaj nekako še gre in človek mora biti zadovoljen s tem, kar ima.«

Strinjal sem se.

»Včasih vas slišim,« sem mu hotel polaskati.

»A, samo včasih?« je planil s kančkom užaljenosti.

»No, verjetno vas vedno ne slišim,« sem se skušal izvleči. »Radio navadno poslušam v avtomobilu.«

»Veliko delam,« je rekel. »Moram! Kakih drugih konjičkov nimam. Moji znanci, upokojenci kot jaz, vrtičkajo'. Jaz ne! Za to nimam smisla pa tudi vrta nimam. Veste, to je tako: čim te ne slišijo, te ni! Jaz bi to, kar delam, delal tudi zastonj, samo da bi delal.«

»Če nisi zraven, si zunaj, osamiš se,« sem pomodroval.

»Ne gre za to! Če nič ne delaš, če nisi zraven, si 'bizgec', otopiš. Kaj naj buljim v stene in razmišljam o tem, kako je bilo? Človek mora delati! Mora se gibati! Mora biti zraven, sicer te pozabijo, zavržejo, ti pa toneš. Z eno besedo – 'bizgec' si! Sam s svojo čemernostjo.«

Čez nekaj dni sva se srečala. Pohvalil se je, da dela tudi pri nas.

»Jaz delam!« je rekel. »Tisti, ki se z upokojitvijo umakne v zasebnost, žre in se redi, je 'bizgec'.«

Pri nas te oznake za ljudi ne uporabljamo. Slutil sem, kakšen pomen uteleša ta izraz, vendar sem za vsak primer pogledal v Slovar SKJ.

Čez kak dan, ko sva se ponovno srečala in je v vsakem odstavku najmanj dvakrat uporabil besedo bizgec, sem ga smeje vprašal: »Kaj pa je to, bizgec?« Hotel sem slišati njegovo razlago.

»Bizgec' je 'bizgec'!« mi je odločno pojasnil.

»Je to nekaj, kar bi bilo potrebno obsojati?«

»Bizgec' je 'bizgec'!« je počasi, zategnjeno ponovil in me sumljivo pogledal. Jaz pa sem vrtal naprej.

»Je to kaj pozitivnega ali negativnega?«

»Če ne veste, kaj je to 'bizgec', ste tudi vi 'bizgec'!« je zarenčal in odhitel po hodniku.

L. Vincetič

Ja pa ste je zvolili Župane pa svetnike. Koga ste zvolili tuj znate. Krivi ste pa sami vij velki šteri mate volilno pravico pa šteri na volitve odite. No v nešterni občinaj de tūdi drūjgi krog, če nedo nešterni kandidati preveč zlecani po prvon krogi, je pravo ati. Kakši so takši so, tej zvoljeni naši novi župani pa svetniki, za štiri lejta so si stoučke zasigurali. Si do si prizadevali za napredek pa razvoj, pa ne ven ka še se, sakši v svojoj maloj kraljevini - se pravi občini. Naš ati je pa pravo, kelko on pozna par tej novui kandidatov, eti pri nas na ton pa ovon brejgi Mure do si še bole kak za svojo občino prizadevali ka nedo za časa svojega županovanja glij f srmašvi živelj. No kak pravi ati, je inda v našoj bivšoj domovini, ka se njoj je pravlo Jugoslavija živo eden precednik ka se je zval Tito. No pa glij te Tito je prej pravo: "Snadi se!" Naš ati pravi, ka so si tej zvoljeni župani za Titovogova vladanja živelj, pa njin je tou geslo znankar najbolje f spomini ostalo. No, pa najmo tou. Kak bou tak bou, glavno ka de njin lipou.

Ja mamu pa v Sloveniji, tudi manevre NATO pakta. Pojge sefele vō probajo. Šker, kak je pravo ati. Ne ven kakšo, zatou ka ati fčasi da na stranišče ide, pa da te pa vō pride od nekše škeri guči. Mogoče tej natopaktaši majo kakšo tekmovanje šteromi dale nase. Što bi tou znal?

F Soboti je pravo ati, pa mamu tuj nouvo tržnico. Prej ka je tak lejpa ka se oči gemle. Nešternin prodajalcon se je tak povidla ta nouva tržnica, ka so sprva tak v šoki bilij ka so nanč nika nej ščeli odavati na njoj. Vači je pa ati nendri čul ka se prej za našo soboško tržnico zanimajo v svetovnoj organizaciji za zaščito naravnih lepote. Seveda se pitate zakoj. Ja v deždi se nouva soboška tržnica spremeni v slapove. S streje doj teče voda, glij ta kama ne bi smela. No mogoče je pa od cejle lepote, ka je na toj tržnici soboškoj ovomi ka jo je projektero tak lipou bilou ka je pozabo narisati žlibe, po šteri bi tej slapovi vode lejko doj tekli. No dokeč tou ne popravijo pa lejko v deždi uživate pa slikate enokraten prizor doj tekoče vode.

No ka vas nemo preveč dugo moril, mamu mi za drujgoga sosida enoga gospoda ka je pred 20 lejtami prišo s Črne Gore, pa je našemi atiji, da je naš ati v najvejšoj sili bil dal nekši paper na šteron je bilou napisanih 10 črnogarskih zapovedi, štere bi lejko v ton divdon svejti f šteron živemo tuj pri nas valale. No te san pa ges te paper atiji inouk odneso ka san ščel ka je tuj vi preštete. San je pa doj prepiso tak kak san je vido. No pisalo je pa tak:

1. Čovjek se rodi umoran i živi zato, da se odmori!
2. Ljubi krevet svoj kao samoga sebe!
3. Odmaraš se danju, da noću možeš spavati!
4. Ne radi - rad ubija!
5. Ako slučajno vidiš nekoga, da se odmara - pomoz mu!
6. Ne čini danas ono što možeš sutra!
7. Radi manje nego što možeš, a ono što moraš, prabaci na druge!
8. U hladu je spas - od odmaranja još niko nije umro!
9. Rad donosi bolest - ne umri mlad!
10. Kada zaželiš raditi, sjedni, pričekaj, popij kafu, vidjećeš da će te proći!

Če te se tej zapovedi držali, te te še dugo lejko Vestnik šteli. Lipou pozdravljeni.

VANEK

Tudi letos je čas martinovanja zajel svoje »žrteve« s polnim zamahom. Tudi policistom je navrgel nekaj dobrodošlih problemov in s tem vsaj za trenutek nekoliko zmanjšal KGB-jevsko križarjenje po našem panonskem mestecu.

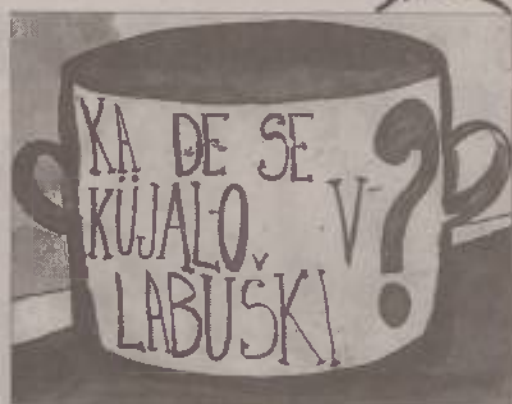
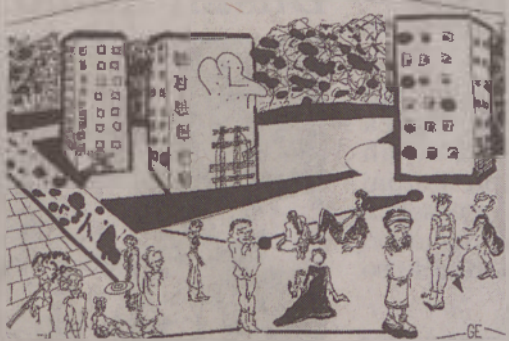
Oh, kako je nov mošt, tako kot že ničkolikokrat, razveselil študente. Čeprav so v »rožni« vsak teden trije veliki žuri in ne vem koliko zasebnih, smo bili deležni še prijetne pozornosti. Zadnjič so nam hišniki domov v Rožni dolini pred menzo pripravili pre-

Nekaj gnilega

je v deželi študentski tej

senečenje ter stregli vino in pekli kostanj, »zašenje« seveda. Starši, naj vam bo jasno: piančevanja med študenti nikakor ne manjka. Še enkrat poudarjam - nikakor!

Če se grem viteza, moram priznati, da na veliko dobrega mora priti tudi nekaj slabega. V tem mesecu nas je presenetila sanitarna komisija ter povzročila obilo čiščenja. Vendar pa se veliko študentom ni potrebno ukvarjati s tem problemom, ampak s tem, kako sploh priti v študentski dom. Organizacija študentskih domov je tista, ki naj bi življenje materialno slabo podprtega študenta naredila znosnejše. Funkcija te organizacije bi morala biti, da selekcionira revnejše od bogatejših in jim v skladu s tem ponudi pomoč, kajti živeti v podnajemniškem stanovanju je drag šport. Enako funkcijo naj bi imela tudi štipendija. Ampak vse skupaj je

ena navadna, Sloveniji podobna »pizdarija« z naravnost katastrofalnimi državnimi in organizacijskimi pomanjkljivostmi.

Naslov, ki pravi: Komisija za sprejem v študentske domove, je ena največjih svinjarij, kar sem jih srečal v svojem kratkem življenju. To je komisija, ki poskrbi, da čim več ljudem, ki bi radi šli študirat, pa si to težko privoščijo, nikakor ne uspe. Po poštenu poti pridejo hitro v študentski dom samo tisti, ki so skrajno socialno ogroženi. Ta komisija s skrajno doslednostjo skrbi, da so študentje mater samohranilk, študentje veččlanskih družin s samo enim zaposlenim, študentje družin, v katerih starši nimajo »vez«, dobesedno na cesti, tako da lahko direktorji, zasebniki, zdravniki itd. pošljejo svoje obubožane otroke že kar na začetku šolskega leta v prijetno (za njihovo plačo skoraj zastoni) študentsko sobico. Koliko je staršev, ki so delali direndaj, ker njihov sinek ali hčerkica še ni dobil mesta v študentskem domu, potem ko pa se vse po neklih zelo čudnih poteh uredi, pa so vsi tako pravilčno tiho. Še veliko direktorjev bo hodilo okrog te komisije z odojki, »jurji« mark, kilogrami kave itn. Gospodje, ki še čakate - na podlagi izkušenj vam svetujem: pojdite k tej komisiji. Sprva vas bodo hoteli prepričati, kako je vse brezhibno in da ne obstajajo nobene mahinacije, ampak - vpijte, pošljite jih v tri p. m., grozite jim s pritožbami in zagotavljam vam, da boste čez en mesec v študentskem domu. Gnjavite, gospodje! (d)

Od 26. novembra do 31. decembra

HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN
(21. III. – 20. IV.)

Ravno v tem času velja za vas: nikoli ni prepozno! Tudi za ljubezen ne. Pri poslih bodite previdni, predvsem če gre za kaj večjega ali za denarne transakcije. Na splošno je druga polovica tedna primernejša za kakršne koli akcije. Karkoli boste začeli, naredite to sami. Trenutno čas ni primeren za partnerstvo.

BIK
(21. IV. – 21. V.)

Škorpion se poslavlja iz vaše vladavine, zato bodite v prvi dekadi previdni, da vas ne ošvrkne. To velja tudi za odnose v družini in za okolje, kjer se veliko gibljete. Če se boste odločili za potovanje, boste imeli dvojno korist. Presežek energije v prvi polovici meseca. Izkoristite jo za napredovanje. Med 17. in 26. zanimivo in prijetno srečanje.

DVOJČKA
(22. V. – 21. VI.)

Pihajo vam dobri vetrovi, zato jih ujemite v svoja jadra. Tudi vaš čas za romantiko prihaja, ki se bo pokazal ali v odnosu do stare ljubezni ali ljubezni, ki bo veliko mlajša od vas. Nikar ne bodite prepričani, da imate vselej prav. Če želite biti uspešni v poslu ali šoli, vam ne sme biti žal prostega časa. Na zlonamerne glasove in čenče tokrat ne reagirajte.

RAK
(22. VI. – 22. VII.)

Če kdaj, potem je zdaj pomembno, da boste v ljubezenskih zadevah ukrepali modro in premišljeno. Prevzeti in izpeljati boste morali odgovorno zadevo. Ko bo šlo za pomembno odločitev, je mogoče večji pritisk okolja ali javnosti, vendar se na to ne ozirajte. Je pa pred vami na splošno srečno in uspešno obdobje. Včasih se je potrebno prilagoditi.

LEV
(23. VII. – 22. VIII.)

Pred vami je obdobje, ko boste imeli presežek energije. Razmislite, kam jo boste usmerili. Kar nekaj večjih nakupov boste opravili, in če boste previdni in preudarni, boste lahko ob tem tudi kaj prihranili. Posebno zanimivo bo sredinsko obdobje meseca, po 20. se ne lotevajte zahtevnejših poslov.

DEVICA
(23. VIII. – 22. IX.)

Mars vam ne prinaša uspehov, vendar bo v drugi dekadi že izgubil svojo moč, tako da boste takrat lahko izpeljali svoje načrte. Tudi kakšni načrti z zaroko, poroko ali novo ljubeznijo so priporočljivi v drugi in tretji dekadi. Ravno tako načrti pri preurejanju sobe ali stanovanja, novogradnji ali gradnji. Skratka, delajte, da preživite prvo dekado, potem pa boste že lahko rekli, da ste bili to leto uspešni.

TEHTNICA
(23. IX. – 22. X.)

11 pride Luna v znamenje tehtnice. To je obdobje negotovosti. V tem obdobju se varujte vsakršnega pretiravanja in ambicioznejših načrtov. Le-te prenesite v prihodnje leto, nemara že v januar, ki zaenkrat kaže zelo dobro. Se vam pa kažejo zelo uspešni dnevi v ljubezni, družini in prijateljstvu.

ŠKORPIJON
(23. X. – 21. XI.)

Zapušča vas vladavina tehtnice - ta čas je bil, kar spomnite se, dokaj naporen. V prvi dekadi boste čutili še rahlo napetost, poleg tega vas bo spremljal občutek, da se ne znajdete, vendar bo to kaj kmalu minilo in pred vami se bo odprlo uspešno in zadovoljno obdobje, ki ga bo sicer tu in tam skalil kakšen glavobol. V delovnem okolju si najdete prijatelja.

STRELEC
(22. XI. – 21. XII.)

Ob dokaj uravnoteženem in uspešnem življenju ne dopustite, da vas zavedejo prevelika pričakovanja. Zdaj je pomembno, da temu, kar ste dosegli in ustvarili, postavite čvrste temelje. Na ljubezenskem področju si ne delajte utvar, raje stopite na trdna tla, saj vam končno ne kaže slabo. Pri zdravju vse normalno.

KOZOROG
(22. XII. – 20. I.)

Da boste ohranili svoje pozicije, bo nujno potreben kompromis. Ob koncih tedna mogoče presenečenje. Pri poslovnih zadevah lahko pričakujete dober nasvet iz družinskih ali rodbinskih krogov. V sredini meseca malodušje. Po dvajsetem se boste lažje sporazumevali. Pomemben namig ne bo tako dobrohoten, kot bo videti v začetku.

VODNAR
(21. I. – 19. II.)

Ne pričakujte, da bi vam zvezde tokrat prinesle srečo na pladnju. Se boste že morali sami potruditi. Enako velja za ljubezen, kjer se lahko marsikaj zgodi, saj se vam približuje romantična Venera. Če do 18. v mesecu ne bo sprememb na poslovnem področju, potem jih letos več ne pričakujte.

RIBI
(20. II. – 20. III.)

Če se boste znašli v hkratnem konfliktu z več osebami, je to dober znak, kajti tako se bo marsikaj razčistilo. Pri ljubezni se nekaj kuha in razvija v vašo korist. Pri zdravju pazite predvsem na želodec in srce. Če vas večkrat muči glavobol, je zadnji čas, da si kupite ametist. Trenutno potrebujete dobrega prijatelja, ki vas bo spodbujal.

pen

Pen je, kratko rečeno, Vestnikova mesečna priloga in ima tudi sicer zvezo z naravnim mesečnim ciklusom. Ustanovljen je bil, da bi, v skladu z imenom in asociacijami, učinkoval kot časopisni pen (tj. pen) in penetrantnež (prodirelec) ter bil poln fotografij, kakor se za tabloid spodobi.

Izdaja ga Podjetje za Informiranje. Odgovorni urednik matičnega časopisa je Janko Votek, urednik Pena so Bojan Peček, Jože Rituper in Irma Benko. Oblikuje ga Endre Gontár, za fotografije skrbita Nataša Juhnov in Jure Zauneker, lektorirata Nevenka Emri. Računalniško ga oblikuje Robert J. Kovač. Za Pen ni posebne naročnine!

pen

Med starima popevkarskima kolegoma, Ljubko in Ivico, stoji glavni snovalec te oddaje Geza.

Ivica Šerfezi : Ženske so moja šibka točka

»Te kraje imam zelo rad in tudi nekaj posebnega je peti na prireditvah, kjer je polno veselih ljudi,« je povedal Ivica v še kar dobri slovenščini. »Tukajšnja publika je zelo simpatična in za nas popevkarje je to nekaj najboljšega, kar se nam lahko na koncertu zgodi.« Zdi se, da najpogosteje poje o ljubezni? »Ja, pa tudi o naravi in domovini, rad pojem o vseh vrstah ljubezni. Ampak ljubezen do ženske je nekaj posebnega, kajti ženske so moja šibka točka.« In ko se po radiju zasliši njegova skladba Suze lijo plave oči, se marsikateri zarosi oko.

Z Ljubko Dimitrovsko sta stara popevkarska kolega. Da bosta nekoč skupaj nastopila tudi za pomursko publiko, je napovedoval že na svojih prejšnjih koncertih. Še posebno rada pa skupaj zapojeta slovenske pesmi, kot so Slovenska veselica in venček slovenskih popularnih skladb, Žena naj bo doma in druge. »Publika rada posluša skladbe, ki so se poslušale v tistih letih.«

Rafko Irgolič: Glasba je veselje do življenja

Le kam gredo ti časi? Pesem Moj črni konj je nastala davnega leta '65 in je še danes aktualna. Nanjo se publika še vedno čustveno odziva in jo mora povsod obvezno zapeti, tudi v tujini. »To je največje priznanje, kar ga lahko dobiš. Če se skladba prime še po toliko letih in če kdo opazi tvoje delo, šteje to več kot festivalske nagrade. Čas izčisti glasbo. Mnogi razmišljajo, zakaj je pravzaprav ta skladba tako popularna, in ugotovili so, da je zelo sproščujoča, saj že sam konj pomeni neko sprostitev, svobodo. Nima nobenih drugih sporočil kot veselje do življenja.« Dolgo nismo slišali za vas, kaj ste počeli, kje ste bili? »Danes se ne ukvarjam več veliko z glasbo. Sem zobotehnik in sem bil zaposlen na Stomatološki kliniki.« Pa so vas kdaj zaprosili, da bi zapeli na predavanju? »Marsikaj se zgodi. Tudi pomagajo peti, čeprav na predavanjih ne. Služba in glasba sta se vedno dobro ujemale. Družba iz glasbe je bila vedno nekaj posebnega.«

Krunoslav Kičo Slabinac: Dobra je, če se ob njej razjočem

Prvič je gostoval pred kakšnimi dvajsetimi leti, nekje na začetku svoje kariere. Zato pa smo ga bolj poslušali po radiu in nekatere njegove najbolj znane skladbe, med njimi prav gotovo Zbog jedne divne crne žene posnete leta 1971, Vjenčanja neće biti ..., so prav gotovo na sporedu, ko se kakšna zabava prevesi v svojo najboljšo polovico. »Prav taki hiti so mi pomagali, da mi ni bilo potrebno, da bi delal vedno z istim tempom, tako sem si vnes lahko oddahnil in odpočil. Poleg tega pa sem se lahko posvetil tudi drugim stvarim. Igral sem tudi na tamburico, delam kot politik in član hrvaškega parlamenta. Po pravici povedano sem živel na stari slavi in na starih hitih.«

Kaj je po vašem mnenju v teh pesmih, da ostanejo tako dolgo? »Iskrene so, v njih so čustva... Nikoli nisem zapel pesmi, ki me ne bi vznemirila. Igral sem na kitaro in pel, če se ob nastajajoči skladbi nisem razjokal, potem je nisem niti napisal. Sam sem svoj najboljši kritik. Nikoli nisem bil v kakšni glasbeni klik, zato pri nekaterih ljudeh na televiziji nisem bil vedno najbolj priljubljen, sem pač volk samotar. Čeprav sem vedno rad aktivno živel, imel okoli sebe veliko prijateljev. Okoli mene se je vedno kaj dogajalo, ampak danes »zabavljam samo še svojo gospodu.«

Skladbam, ki so bile nekoč popularne in so nam bile všeč, vedno radi prisluhnemo. To je najlažji način, da se vrnemo v preteklost, morda deset, dvajset ali več let nazaj. Da, da, to so bili pravi časi, ko se je delala dobra glasba, boste rekli, ne pa danes. In pravzaprav imate prav, mnoge skladbe so že v letih, zvenijo pa še vedno zelo sveže. Časi so se spremenili, na glasbeni sceni kraljujejo drugi glasbeniki, kljub vsemu pa stari hiti še vedno raznežijo marsikatero dušo, tudi najtršo, in obudijo lepe spomine. Brez njih pa ne mine skorajda nobena dobra zabava. Prav take spomine smo skupaj v živo obujali z glasbeniki na prireditvi Zapoimo in zaigrajmo po domače, kjer so nastopili ob 40-letnici Murskega vala. Mnoge legende slovenske in hrvaške glasbene scene ter večtisočglavo množico pa je skupaj zbobnal voditelj te oddaje, prav tako legendarni Geza. V zakulisju smo se tudi mi nekoliko sukali okrog njih.

Nazaj
v
preteklost

Brez njih ni nobene dobre zabave

Dušan Kobal: Prekmurščina je tako mehka

»Seveda lejko,« je privolil v pogovor šarmantni operni pevec, ki si je v gumbnico zataknil rumeno marijeto. »Prekmurščina mi je zelo všeč, ker je tako mehka in lepa za izgovorjavo. Všeč mi je ta lejko,« in razmišljal sem, glede na to da predavam dikcijo, kako zelo težko je v slovenščini izgovarjati lahko, h in k, ko sta skupaj,« je nadaljeval. »Ko sem pri prof. Janezu Boletu študiral zborovodstvo, mi je ostala v spominu pesem Vsi so venci veji. To je ena naših najlepših slovenskih pesmi in jaz jo zelo rad zapojem.«

Radi prihajate v Prekmurje? »Vedno sem presenečen nad Prekmurjem, koliko nepokvarjenih duše je še tu. Ni snobovstva, to so preprosti, pošteni in odkritosrčni ljudje. Ljudje so presrečni že, če jim zapoješ kakšno lepo pesem. Najpomembnejše je, da človeku na takem koncertu pustiš lep trenutek in tisti lep trenutek ostane tudi tebi. To je največ. Povem lahko, da sem velik bogataš, ker imam čisto dušo in lepo pesem v srcu.«

Alfi Nipič: Delal bom do zadnjega

Tudi Alfi sodi med tiste glasbenike, ki so na glasbeni sceni, odkar ta obstaja, lahko povemo v šali. In kjer je on, se na koncertih in podobnih prireditvah vedno zbere veliko ljudi, ki radi prisluhnejo dobri slovenski glasbi. »Slovence nas je vedno sram tistega, kar je naše. Tega nam ni potrebno, saj je naša glasba zelo dobra in v tujini priljubljena. Ne spoštujemo je toliko, kot Španci spoštujejo svojo ali Američani country.«

»Ko kje pojem, se vedno oziram na to, kakšno publiko imam. Potrebno se je prilagoditi publiki, kajti ravno zaradi ljudi si tam. Če hočeš biti uspešen, moraš vsak trenutek iti s časom naprej. Tisti, ki te plača, in publika morata biti zadovoljna.« Kaj pa vi? »Mi izvajalci smo se odločili, da bomo zabavali ljudi, in jaz to počnem že 36. leto. Lahko povem, da mi uspeva. Poizkusil sem že vse zvrsti, moram priznati, da je v narodnozabavni glasbi najtežje peti, ker mora biti »furt isto«, kot so ljudje navajeni in kot je zapisano.« Bi lahko danes živeli brez glasbe? »Težko, danes ne delam več zato, ker bi moral. Delam zato, ker me to veseli. Če imaš nekaj rad, boš delal tako dolgo, dokler boš lahko, do zadnjega.«

Marjan Smode: Glasba te vedno potegne nazaj

»Po nekaj letih pavze sem ugotovil, da dejansko ne morem živeti brez publike in glasbenega adrenalina. Razpoloženje danes in razpoloženje nekoč? »Ljudje so vedno isti. Če jim ljudem zapoješ pošteno pesem, če ljudje čutijo, da jim daješ nekaj, kar jim je všeč, so s tabo, in to je najlepši občutek.« Seveda, a tudi na njegovih nastopih ne gre brez starih hitov, kot so Ne odhajaj še Belinda, Adrijana v tvojih očeh, Mrtva reka in drugi. »V tem času, ko me ni bilo, sem si ustvaril svoj studio in videoprodukcijo, kjer delam, sodelujem z mnogimi mladimi izvajalci. Ampak to ni dovolj, glasba in nastopanje sta tisto, ki te vedno potegne nazaj.«

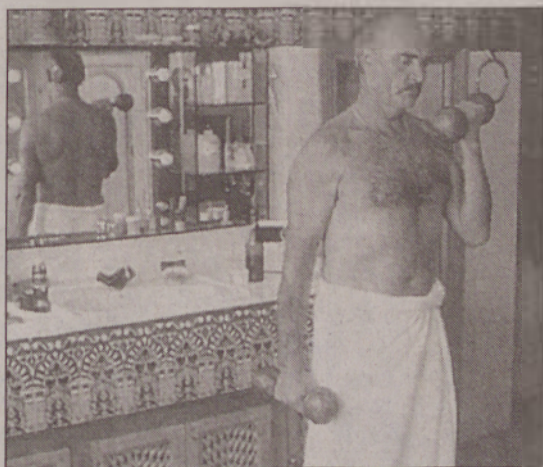
Lojze Slak: Težko bi živel brez glasbe

»V naši skupini se kar nekaj dogaja,« je povedal vodja skupine Lojze Slak, »končali smo poletno sezono in še vedno imamo veliko prireditev, še posebno ob koncih tedna. Trenutno pa pripravljam novo, že deveto oddajo Boš videl, kaj dela Dolenc.« Kako je s tempom? »Včasih smo tudi utrujeni. Ampak rad pravim, človek počne tisto, kar ga veseli, in potem vse to veliko lažje prenaša. Težko si predstavljam, da bi lahko živel brez glasbe. Po poklicu sem tapetnik, delal sem tudi kot trgovski potnik, tako imam poleg glasbe štirideset let delovne dobe.« Pa glasbene? »Oh, to pa mi je nerodno povedati,« se je zasmejal in vseeno izdal skrivnost. »Kar petdeset let je. Prihodnje leto praznujemo z ansamblom Slak v tej sestavi 35-letnico delovanja. To bomo zabeležili, ampak kakšne nove plošče verjetno ne bo. Moram biti odkrit, včasih se nekoliko ustavi pri ustvarjanju. Takrat se moraš, majčken odpočit' in potem gre spet na bolje. V življenju je vedno tako.«

Srečna omama

»Kot babica se počutim ravno tako, kot da bi se ponovno rodila,« je izjavila Joan Collins, ki je ravno v teh dneh dobila vnukinjo Miel Celeste Adam. Srečna mamica Tara Newley - Adam se je rodila iz Joanine zveze z igralcem Anthonyjem Newleyem, odraščala pa je ob francoskem komponistu Maichaelu Adamu. Potreben je bil carski rez. Zdaj se mamica že dobro počuti, o Joani pa je škoda izgubljati besed.

Leta niso pomembna

Sean Connery, 68-letna filmska legenda, še vedno ni izgubil svojega šarma. Izbran je bil za najseksipilnejšega britanskega filmskega igralca. Za njim so ostali Hugh Grant, Ewan McGregor in Robert Carlyle.

Kdo pa je ta punca!?

Po vsej verjetnosti je res ne poznate, ste pa o njej zadnje čase veliko slišali, kajti to je, če boste verjeli ali ne.. to je tista mlada praktikantka, s katero se je Beli hiši zapletel Bill Clinton. Drugo o tej aferi pa tako in tako dobre veste... Potem, ko je afera prišla v javnost, se je Monica iz glavnega mesta preselila v tajno stanovanje v Los Angelesu, kjer je tudi odraščala. Že prej se je nerada kazala v javnosti, zdaj, ko se je zredila za 25 kilogramov, pa toliko bolj. Tisti, ki so raziskovali njeno življenje, so ugotovili, da je že v dijaških letih, v počitnicah, obiskovala kampe za hujšanje. Zdaj si je najela posebnega, dobro plačanega seveda, trenerja, ki ji pomaga, da bi se njen izgled do konca leta približal tistemu, kot ga je imela še pred letom in pol. Za začetek ji je strogo prepovedal mizze, testenine, kruh, pecivo, pudinge in sir. Ravno tisto, kar je imela najrajši...

Groza, če je res

Proti manekenki Naomi Campbell je nekdanja osebna sekretarka vložila tožbo zaradi zlorabljanja. Če je res, kar pravi o tej svetovno znani manekenki, potem je Naomi prej zver kot nežna manekenka, za kar se v javnosti izdaja. »Naomi me je udarjala s telefonom po glavi, mi pretila, da me bo vrgla iz drvečega avtomobila, mi uničevala obleke in me še drugače mučila,« pravi 36-letna Georgina Galanis, ki je kot sekretarka vzdržala pri njej 19 mesecev. »Doživljala sem travme, ki jih moram čimprej pozabiti, še prej pa moram dobiti od nje za odškodnino 8 milijonov dolarjev!« računa Georgina. Zadeva je na sodišču in se bo predvidoma končala še letos.

To smo mi, Five!

Na njihovi nedavni turneji v Düsseldorfu je bil hotel poln vreščočih fanov, ki so vsaj za trenutek hotele videti svoje zvezde. Fantje, stari od 17 do 22 let, so najnovejša glasbena senzacija. Zablesteli so lansko leto s hitom Slam Dunk Da Funk, njihov najnovejši album Everybody Get Up pa se je že povzpел na drugo mesto britanske pop lestvice. Uspeh pa ni naključen. Bend Five sta ustvarila oče in sin, Bob in Chris Herbert. Ona pa že veste, kako se tej reči streže, saj sta pred tem ustvarila danes že skoraj legendarne Spice Girls...

Billa Clintona ne poznam!

Tako pravi 23-letna rojakinja ameriškega predsednika Kalin Olson in se pri tem sprašuje, zakaj je moral Clinton iskati punce tako daleč, če pa so v njegovem rodnem kraju Little Rocku veliko lepše (če primerjamo Kalin in Monico - obe lahko vidimo na tej strani - bi to celo držalo!).

Še pred nekaj leti se je Kalin najraje igrala v babičinem vrtu, kjer so imeli veliko želvo, ki jo je rada dražila, potem pa se je nekega dne odločila in se prijavila za tekmovanje v lepoti - in seveda zmagala.

Spala sem z desetimi...

»Zakaj bi me bilo sram priznati, da sem doslej sem spala z desetimi moškimi. Vendar niti Dennis Rodman niti Sylvester Stallone me nista spravila v posteljo, čeprav sta se še tako trudila,« priznava Cindy Crawford, atraktivna manekenka, ki je bila doslej že na več kot štiristo naslovnih svetovno znanih revij, ki se ukvarjajo z modo. Pičico na i je dala pred kratkim, ko se je z možjevo odobritvijo pokazala gola v Playboyu. Kaže, da gre puncu finančno zelo dobro, saj se je med drugim pohvalila, da je odbila tudi nekega arabskega šejka, ki ji je za en večer ponujal bajno vsoto. Pravi, da je znanega košarkarja Denisa Rodmana odbila samo zato, ker se ji je zdel previsok in premočan, in se ga je enostavno prestrašila.

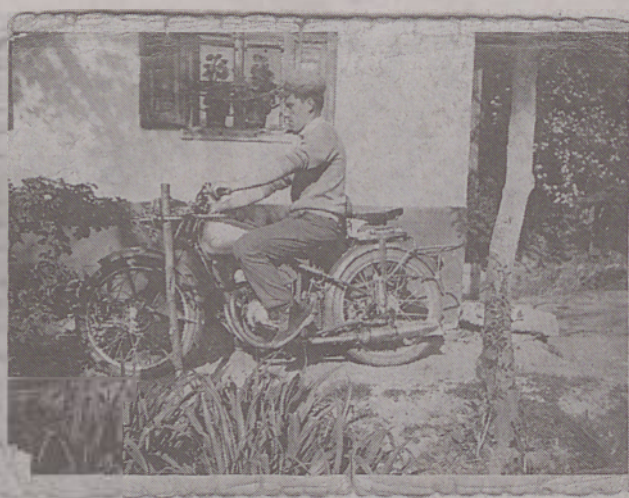

Bralci Péna
se predstavljajo

Jože Makoter

Napoved izpred dveh desetletij let se je uresničila

Moje ime je Jože Makoter. Rodil sem se 1. septembra 1941. leta v Cezanjevcih, kjer živim še zdaj. Izhajam iz številne družine, saj imam tri brate in štiri sestre, skupaj nas je torej osem. Po končani osnovni šoli smo se šli vsi izobraževati za določene poklice. Jaz sem končal ugledno Vinarsko sadjarsko šolo Svečina pri Mariboru, nakar sem delal tri leta v sadjarstvu kombinata Jeruzalem Ormož. Potem sem moral obleči vojaško suknjo. Skoraj dve leti sem bil vojak – strojnik v protiavijski četi v Zagrebu. Še kar znašel sem se, tako da imam na JLA tudi nekaj prijetnih spominov. Po odsluženju vojaškega roka sem bil nekaj časa doma, potem pa me je zvalila tujina in leto in pol sem delal v Avstriji, kjer sem doživel in preživel nesrečo pri delu. Vrnil sem se domov, si nekoliko opomogel in potem sem delal 17 let – do 1987. leta – v KZ Ljutomer – Križevci, enota Sadjarstvo Godemarci. V tistem času, menda je bilo to 1975. leta, torej pred 23 leti, sem prebral v horoskopu, da bom srečal v srednjih letih svojega življenja veliko mlajšo žensko. In prerokba se očitno uresničuje: prijateljujem s 35-letnico ... Ženska pri hiši je nujno potrebna, saj živim že deset let sam. Pred veliko časa je namreč umrl vdovec oče. Je pa tudi res, da se tudi kot samec še nekako najdem: si kaj skuham, se uredim ... in sploh se ne zapiram v svojo hišico, ki je na nasprotni strani cezanjevskega poko-

Motorno kolo sem vozil že tedaj (1962. leta), ko matersko še navadnega »bicilika« ni imel.

Novinar Štefan L. Sobočan me je nagovarjal, da bi se v besedi in fotografijah predstavil v Peni. Menil je, da sem zanimiv človek. Dal sem se pogovoriti in tako me boste spoznali še tisti, ki doslej o meni niste vedeli ničesar.

Vojaščino sem služil v letih 1962–1967. Bil sem strojnik v protiavijski četi v Zagrebu.

pališča. Delujem tudi v družbenem življenju. Tako sem gasilec že od 1960. leta, torej 38 let, od tega sem 25 let praporščak. Saj sem že predlagal, da bi nosil gasilski prapor kdo drug, a so me prepričali, da sem za vedno primeren. Sem tudi član strelske družine in se malo pohvalim: dober strelec. Le zakaj ne bi dal kakšno sem se vprašal nekoč in se brž odločil, da bi bil krvodajalec. Doslej sem dal kri 24-krat. Za svoje delo v društvih in sodelovanje v krvodajalstvu sem prejel 17 priznanj.

Moji bratje se ukvarjajo z motorji in avtomobili. Sam pa avta nimam, pač pa vozim že leta in leta – malo. Nekoč, menda je bilo to 1962. leta, ko sem bil star 21 let, pa sem se vozil s pravim motorjem znamke ILO. V tistem času se gibljam med ljudmi. Zaljubljen sem ne le v prijatelje, ampak tudi – v sadjarstvo. Navsezadnje se s njim preživljam. Še zdaj velikokrat komu obrežem malo drevje, ga cepim ... Naj se tudi malo pohvalim: imam lepo pisavo, rad zapisujem določene dogodke, na primer vremenske razmere, v zvežčič, tu in tam pa pošljem kakšno novico v Vestnik. Večkrat si dopovedujem sem zgrešil poklic: moral bi biti novinar. Bijem pa boj z birokracijo, saj si želim čimprej pridobiti pokojnino iz Avstrije.

pen elopa

Moji bratje se ukvarjajo z avti, avto je sicer najbrž že pri večini hiš, jaz pa ostajam zvest svojemu mopedu.

Že 25 let sem praporščak. Saj bi »bandero« predal komu drugemu, a kaj, ko pa pravijo v gasilskem društvu, naj nekaj časa še opravljam to nalogo. Naj jim bo!

Kaj porečete na mojo zgodbo? Nič posebnega? Saj sem zapisal, da se nisem šel sam dajat v Pen, ampak me je pregovoril novinar. Nekaj pa je le res: hočeš nočeš moram verjeti v preroško napoved horoskopa izpred 23 let: spoznal sem prijetno 35-letnico in potrudil se bom, da je ne bom izgubil. Hiša brez ženske je – prazna.

Znanje, ki sem ga pridobil v vinarsko-sadjarski šoli v Svečini, je res obsežno. Še zdaj, ko nisem več mlad, režem sadno drevje in ga tudi cepim.

To pa je rojstna hiša naših osmih cezanjevskih Makoterjev: štirih bratov in štirih sestra. Sedem jih je odšlo z doma, jaz pa sem ostal pri očetu, ki je 1980. leta umrl, in od takrat sam. Kako dolgo bom sam, ne vem.

NATALIJA PUHAR, 17 let, iz Ljutomera

Izobražuje se za trgovko, kaj lahko pa se zgodi, da bo postala (tudi) manekenka. Zanima jo moda, rada se lepo oblači, njene mere pa so trenutno skoraj idealne za poziranje. Ima rjave oči in dolge črne lase. In še to nam je zaupala, da se rada »carta« s svojo muco Angoro. -AJ